Л. САМОЙЛОВ — Б. СКОРБИН

„Ягуар-13"

БИБЛИОТЕКА ВОЕННИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ

ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО ПРИ МНО

Лев САМОЙЛОВ — Борис СКОРБИН

„Ягуар-13"

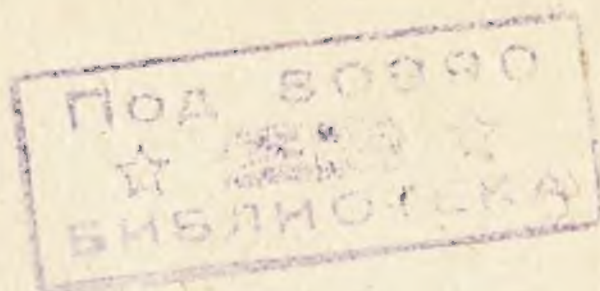
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО
ПРИ МИНИСТЕРСТВОТО НА НАРОДНАТА ОТБРАНА

Л. Самойлов, Б. Скорбин

ПАУТИНА

Военное издательство
Министерства Обороны Союза ССР
Москва — 1955

Превел: Н. Бояджиев
Редактор: К. Яроменок
Художник: Ю. П. Ребров
Художник на корицата: Ив. Христов
Худ. редактор: К. Майски
Техн. редактор: Ст. Манов
Коректор: М. Петрова
ЛГ IV — 1956
Формат 16° от 71/100
Дадена за печат на 23. II. 1956 г.
Тираж 10,000
Издателски коли 5·355 — Печатни коли 9
Издат. поръчка № 822 — Техн. поръчка № 221
Кн. тяло 2·70 лв., подв. 1·40 лв.
Печатница на Държавното военно издателство при МНО

Първа глава

„ЯГУАР-13“ ПОЛУЧАВА ЗАДАЧА

— Вашето посещение в Съветска Русия е старателно подготвено. Опасност за провал почти няма. Успехът на работата зависи само от вас. Необходимо е да свършите всичко по-бързо и да се върнете обратно. Не можем дълго да чакаме. Вие отдавна не сте били в родината си, но това не е толкова важно. Огледайте се — и действувайте. Чекът на ваше име е подписан. Парите ще получите тук, в тая стая, половин час след като се завърнете и отчетете. . . Впрочем напомням за времето: всяка неделя в 18.00 чакам донесенията на „Ягуар“. Вълната ви е известна и точно в 18.00, нито минута по-късно, нито минута по-рано. Точността е необходима навсякъде, а в нашата работа — особено много.

— Да, разбира се!

Този лаконичен разговор се водеше една нощ в началото на май 1952 г. в отделния кабинет в ресторант „Бялата лилия“, намиращ се на една от многолюдните улици в Западен Берлин. В кабинета бяха двама. Млад висок мъж на около тридесет години, в спортен кафяв костюм, и нисичък старец, незабележителен на вид с нищо, ако не се смятат лъсналото му голо теме, обиколено с редки бели коси, и леко от-

пуснатите му подпухнали клепачи, които правеха лицето на стареца сънливо и безжизнено.

Старецът имаше високо грапаво чело. На челото му смешно стърчаха редките снопчета на белите му вежди. Старецът постоянно мърдаше вежди, без да повдига към събеседника полузатворените си очи. Цялата му поза — изморена, старческа — никак не съответствуваше на тона, нито на разпорежданията, които той произнасяше с кратки, резки фрази и които неговият събеседник с такова уважение изслушваше.

— Разполагате с малко време — говореше старецът. — Затова трябва да проявите дяволска активност. Мисля, че следва да се придържате към изработения план.

Младият мъж кимна с глава.

— Все пак — продължи старецът — не смятам да ви лишавам от инициатива. Инициативата е ценно нещо. Но като зная вашите качества, аз мисля, че планът е разработен правилно, като са взети под внимание способностите на „Ягуар-13".

Слаба усмивка се появи на лицето на събеседника, но старецът не забеляза това. Като гледаше някъде в пространството, той продължи:

— Цялото си внимание съсредоточете само на един обект! Само на един! Това е единствената ви цел, единствената задача, която трябва да бъде изпълнена на всяка цена — и колкото по-скоро. . . — старецът предъвка устни и със същия безстрастен глас добави: — Не можем да чакаме дълго. Ако напълно се убедите,

че е невъзможно да се доберете до материали, унищожете обекта. По какъвто и да е начин! Естествено в такъв случай възнаграждението ще бъде съответно намалено. Предполагам да ви е известно, че за грубата работа плащаме по-малко.

„Ягуар-13“, който внимателно слушаше, едва забележимо повдигна рамене. Искаше му се да възрази на стареца, на своя шеф, че именно в такъв случай него, „Ягуар“, го заплашва смъртна опасност, че именно в такъв случай — ако го хванат, навярно не ще го пощадят и тогава няма да му са нужни нито чекове, нито пари. . . Но „Ягуар-13“ бе дисциплиниран, трениран и отдавна вече свикнал да скрива чувствата и желанията си. Годините на учение в разузнавателната школа не отидоха напразно. При това той добре помнеше думите на началника на школата, в миналото виден есесовец — Ото Клайбних, че този чудноват старец, пристигнал специално за последния инструктаж, е един от най-висшите чиновници от Разузнавателното управление.

— Старецът не обича да му възразяват, а в неговите ръце са нашият живот и нашата смърт — някак патетично говореше Ото Клайбних, поучавайки своите възпитаници. И сега „Ягуар-13“ внимателно слушаше, без да откъсва очи от този отпуснат, плешив старец.

Откъм залата на ресторанта „Бялата лилия“ долитаха през стената звънливите звуци на джазовия оркестър. „Ягуар“ неволно се заслушваше в музиката, която му пречеше да се

съсредоточи. Той даже за някаква си част от секундата забрави за своя строг събеседник, забрави, че му предстои да изпълни не съвсем обикновена, а много опасна задача. Той даже си представи, че вече притежава доста големичката сума от долари, които ще му дадат възможност... Възможност? Не, никаква възможност! И сега, именно сега, той някак особено ясно разбра това. Никаква възможност! Кой е той с прозвището на хищен звяр — на ягуар? Също хищник! Човек без родина, малко звено от голямата, тежка верига, към която е прикован завинаги. Такова звено той стана преди няколко години, през време на войната. Хората от неговата страна, в която той се роди и отрасна, се сражаваха по фронтовете, трудеха се в тила. А той? ... Духовно опустошен, озлобен, равнодушен към всичко, той измени на своя народ, отрече се от родината си, стана предател. Разбира се, немалка роля изиграха парите, опасността, страхът... Не си струва да си спомня. Той сам избра своя път, пътя на „рицар с наметало и меч". Рицар с наметало и меч! Всеки случай това звучи много по-добре от шпионин и диверсант. Не, той за нищо не съжалява... Родина, народ, идеали — всичко това са празни фрази, бръщолевене!

Тези мисли го отвличаха, пречеха му да слуша, а трябваше да внимава, тъй като неговите господари започваха сериозна игра, в която беше заложен неговият живот.

През туй време старецът извади от страничния джоб на сивото си, подобно на чувал сако

VAL
CABAL

малка кутия и я постави на масата. Без да бърза, той отвори кутията с дебелите си, сякаш отрязани пръсти и извади от нея пръстен, наподобяващ сребриста змия. Навитата змия с повдигната глава изглеждаше като че ли е готова да скочи. Мъничките изумруди, поставени вместо очи, излъчваха зелена, зла светлина.

Старецът мълчаливо подаде пръстена на събеседника си и последният бързо и почтително го взе. Като постави пръстена на разтворената си длан, той внимателно го разгледа, изучавайки всяка извивка, всяка подробност.

— Прочетете! — заповяда старецът.

Като се вгледа съсредоточено, „Ягуар-13" прочете на вътрешната страна на пръстена едва забележимия надпис — „Яр-13".

— Крайните букви на вашето агентско име и номерът, под който се числите при нас — небрежно избърбори старецът и за първи път през цялата беседа погледна с дълъг изпитващ поглед седналия срещу него човек.

Старецът имаше малки черни очи, дълбоко хлътнали в очните кухини.

— Утре призори — продължи той — вие излитате на юг, в приятелска държава. Оттам по море ще ви прехвърлят в Русия, в малко курортно градче... В продължение на няколко денонощия вие ще бъдете почиващ профсъюзен член... Но не повече от две-три денонощия. А след това към определеното място — и на работа Колкото по-бързо, толкоз по-добре. Документите ви са безупречни, местата, където ще ходите, са ви познати... Действувай-

те енергично и внимателно! В Москва ще се срещнете с наш човек. . . с резидента. . . Явката, начините за познаване един друг и мястото на срещата ще ви се съобщят преди самото слизане на руска територия. Засега мога да ви напомня за нашите, тъй да се каже, принципни положения. Главният познавателен знак е пръстенът, който вие току-що получихте. Същият пръстен ще има и резидентът. Ще се срещнете на шумно място, при обикновени условия, затова внимателно наблюдавайте всичко, което ще прави резидентът. Следвайте го, ориентирайте се в обстановката, съобразявайте бързо. В това се състои конспиративността и вашата безопасност. Впрочем, както вече казах, подробности ще ви се дадат по-късно.

Той пак замълча и притвори очи, но изведнъж, като че ли си спомни най-важното, едва повишавайки глас, каза:

— Имайте предвид — с резидента ще имате само една среща. Цел — той ще ви предаде туй-онуй, което безусловно ще ви потрябва. Ако срещата се провали, нова явка и нови указания ще получите от нас. . . Още какво? . Живейте скромно, тихо, не изпъквайте с външността си, нито с поведението си. Наемете легло в хотел, общежитие или в частна къща. Временно забравете много от своите привички и желания. Изобщо — станете незабележим. Ясно?

— Ясно!

Старецът огледа стаята, наклони глава, като се вслуша в долитащата от залата на ресторан

та музика, сякаш я чуваше за първи път, и след кратка пауза отново заговори:

— Още първия неделен ден чакам донесение. Бъдете внимателен, пазете се да не засекат радиостанцията ви. Донасяйте съвсем накратко и веднага приемайте. Заучете сигналите. Въпроси имате ли?

Въпроси? Какви въпроси може да има той — изпълнителят на чужда воля, на чужди планове? Неговата задача е да изпълнява и да оцелее. Въпроси ще се появят там, на място, но навярно няма да има на кого да ги задава, и тогава ще се наложи да действува тъй, както му подскаже инстинктът за самосъхранение. А сега. . .

— Не, нямам въпроси. . .

— И много добре, че нямате. . . Не обичам несъобразителните. . . Съветвам ви и за в бъдеще — по-малко да питате! .

И отново събеседникът само кимна с глава.

Настъпи мълчание. Старецът бавно и тежко се надигна от стола.

— Това е всичко! Желая ви успех!

Устните на стареца се разтегнаха в усмивка, като откриха равни златни зъби и обезкръвени венци. Черните му очи, без да мигат, продължаваха да гледат агента.

Младият мъж също стана. Той почтително се поклони, стисна протегнатата ръка на стареца и отиде в ъгъла на стаята. Тук висеха палтото и шапката му. Мъжът, без да бърза, мълчаливо се облече и ниско нахлупи шапката.

С бавна походка той пресече слабо осветената, димна и вече почти пуста зала на ресторанта и излезе на улицата. Ръмеше ситен дъжд. Високо в тъмното нощно небе пламваха, пълзяха, изчезваха и отново се появяваха светлините на рекламите. Светваха названия на напитки, дъвки, на нови филми, патентовани презрамки, на парфюми и модни романси.

„Ягуар-13“ пресече улицата и потъна в една тъмна напречна уличка.

Втора глава

ПОДАРЪКЪТ НА ФРАУ ХАРТВИГ

Всичко стана с мълниеносна бързина.

Възрастна жена с черна рокля и старомодна шапка, с пазарска чанта в ръка пресичаше улицата. В това време откъм ъгъла, описвайки остра дъга, изскочи лека кола. С лакирания си калник колата удари с огромна сила жената и мигновено изчезна от очите на изумените, изплашени минувачи. На улицата се понесе и замря вик. Когато хората дотичаха при жената, тя беше вече мъртва. Далеч настрана се търкаляше чантата, от която бяха се изсипали няколко картофа. Никой не успя да забележи нито номера на колата, нито отличителните й белези.

Лейтенант Рябинин не видя всичко това. Той дойде на местопроизшествието чак когато колата за бърза помощ откара трупа на жената, а стълпилите се минувачи и жители на тази тиха берлинска улица съкрушено поклащаха глави и обсъждаха случилото се. Тук имаше и служащи от народната полиция. От Рябинин не се искаше никаква намеса или помощ. Като изруга на ум всички безразсъдни шофьори и шофьора-престъпник, току-що убил възрастната жена, Рябинин продължи пътя си към дома на фрау

Хартвиг. Той ѝ обеща за днес, преди заминаването си за Москва, непременно да намине още един път. До заминаването на влака от Силезката гара оставаха два часа. Багажът беше предаден на гардероба, така че времето беше напълно достатъчно.

Вратичката на двора бе отворена, но на вратата на къщата висеше малко никелирано катинарче. Фрау Хартвиг винаги когато излизаше за малко от къщи — до магазина или до пазара, окачваше тоя нежен прибор. Вратата, разбира се, тя заключваше старателно, с присъщата ѝ акуратност, с много различни брави, ключалки и мандала. А катинарчето тя окачваше като символичен знак на отдавна заведен ред за опазване на своето имущество.

Рябинин погледна катинарчето и се усмихна. Тая привичка на домакинята му бе позната. Нищо, ще почака половин час в градинката, няма къде да бърза. На тази пейка в малката градинка с цветя е много удобно да поседи и попуши.

. . . Частта, в която служеше лейтенант Рябинин, се намираше в покрайнините на Берлин. Като завърши военното училище, лейтенантът пристигна в съветските окупационни части в Германия и започна своя труден, но почтен път на офицер.

Службата всецяло го погълна. Работният ден започваше рано сутрин и завършваше късно вечер, тъй че на лейтенанта не оставаше време за скука. В редките свободни вечери той се отбиваше при познатия му съветски инженер Костромин, чийто син също бе завършил военното

училище и замина да служи в Далечния изток. Костромин, възрастен, вече побелял мъж, около петдесетгодишен, беше, както и Андрей, страстен любител на шахмата. Надвесени над шахматната дъска, те, без да забелязват времето, решаваха трудни етюди и спореха за таланта и красотата на партиите на Ботвиник и Смислов.

Инженер Костромин пристигна в Берлин през 1948 г. и завари тук своите московски приятели, роднините на Андрей — родната му сестра и мъжа ѝ, — пристигнали тук не задълго. Костромин се настани с тях в една квартира, в неголяма къща с двор, която принадлежеше на възрастна немкиня, вдовица на учител по музика, фрау Хартвиг. Приятелите скоро заминаха за родината, за Москва, а Костромин със свито сърце и тъга по родните места „закъса" тук, както се изразяваше той, задълго.

Когато Андрей пристигна в Берлин, Костромин посрещна юношата като свой. Лейтенантът му напомняше за неговия син, също такъв едър, плещест, подвижен. Ето защо срещите с Рябинин му доставяха радост и почивка. Тук, в чужбина, всеки съветски човек, срещнал се със земляк, познат или непознат, се стреми към него като към приятел и е готов да споделя с него всички свои мисли, спомени, мечти. . .

Домът на фрау Хартвиг беше на тиха уличка, настрана от шумните булеварди. Рябинин с желание прекарваше тук свободното си време, а когато Костромин не беше в къщи (той до късно оставаше на работа и често пътуваше), сражаваше се на шах със сина на фрау Хартвиг

Паул — шофьор на такси. Невисок, слаб младеж, със значка на Съюза на свободната германска младеж на кафявата си кадифяна куртка, Паул правеше приятно впечатление със скромността си и спортната си стойка. Той изучаваше руски език и молеше Рябинин да говори с него само по руски, макар лейтенантът да владееше добре немски език, който бе учил още като ученик и във военното училище.

Понякога Андрей обичаше да поседи, почивайки до разтворения прозорец, който гледаше към малката градинка, засадена с акуратно подрязани овощни дървета и със зелени декоративни храсти.

Фрау Хартвиг, дребна, побеляла старица с черна рокля, върху която неизменно блестеше бяла колосана престилка, срещаше лейтенанта винаги приветливо. Тя се стараеше да направи за него нещо приятно — да свари кафе по особена, известна само на нея рецепта, да донесе нови илюстровани списания, да изглади измачканата му рубашка. Рябинин бързо свикна със старицата, усвои нейния слаборазбираем бърз говор и за да ѝ даде възможност да припечелва по няколко марки, донасяше ѝ за пране и кърпене своето бельо. След няколко дни, идвайки при инженера, той получаваше бельото си чисто, старателно изгладено и акуратно подредено в плиткото куфарче.

Старицата Хартвиг с голяма топлота си спомняше сестрата на Андрей и всеки път, когато срещаше лейтенанта, го питаше за нейното здраве и винаги молеше да поздрави „клайне фрау“, която тя обичаше за добрината ѝ, за ве-

селия ѝ общителен характер. Снимката на сестрата на Андрей стоеше в рамка на тоалетната масичка.

Хартвиг много пъти предлагаше на Андрей Рябинин да се настани у нея на квартира, в която иска, в най-хубавата стая. Но лейтенантът отказваше. Поздравите той не предаваше на сестра си, тъй като почти не си пишеше с нея. В писмата си до познатата девойка Зоя, която живееше в Москва и чакаше пристигането на Андрей, той намираше други, по-интимни теми.

Домашния си отпуск Рябинин, както и всички негови другари офицери, чакаше с нетърпение. Той си представяше как облечен в цивилен, неотдавна ушит костюм, ще мине по улиците и площадите на Москва, как заедно със Зоя ще се разхождат по алеите на Парка за отдих и култура или ще попътуват на кораб по канала Москва—Волга. Може би през една от летните вечери, като седи в концертната зала „Чайковски“ или като слуша музиката на военния духов оркестър в „Ермитажа“, той, Андрей, ще успее да доизкаже на Зоя тия думи, които искаше да ѝ каже отдавна, още когато беше курсант. Упоритият, енергичен курсант от пехотного училище Андрей Рябинин на времето се смути, уплаши се и вместо да се обясни с любимата девойка, наговори ѝ множество скучни фрази на случайни теми. В писмата си от Берлин Андрей напомняше на Зоя, че „ние тепърва ще си говорим“, и обещаваше, щом пристигне в Москва, да ѝ каже „най-важното“.

Щом узна в щаба на частта си, че му дават отпуск и след седмица ще може да замине за Москва, Андрей от радост едва не наруши уставния ред. Той стремително полетя към вратата, но навреме се спря, изопна се пред началник щаба, удари токовете и като отдаде чест, запита:

— Разрешете да изляза?

— Вървете, вървете, лейтенант — отвърна усмихнат началникът и неочаквано, неофициално, по другарски, добави: — Щастливец!... Привет на Москва!

— Слушам!—отговори Андрей и като се обърна по всички правила на устава, едва сдържайки се да не заскача от радост, излезе в коридора. В тази минута сериозният, стегнат офицер със загоряло обветрено лице, с добре изгладен мундир приличаше на юноша ученик. Та как не! Той отива в отпуск, в къщи, в Москва!

Приготвяйки се за път, Андрей посети инженер Костромин и сподели радостната вест не само с него, но и с фрау Хартвиг. Той я помоли да изпере бельото му, да изглади парадния му мундир, да му помогне да купи някои дреболии, с които искаше да зарадва Зоя. Старицата с удоволствие се съгласи да му помогне. Тя притискаше по навик ръце към гърдите си и бързо-бързо бърбореше, че много се радва за лейтенанта, който отива „нах хаузе“, в къщи, ще види сестра си, роднините си. Андрей нищо не отговори. Само очите му неочаквано потъмняха. . . Има ли смисъл да разказва на

тая възрастна немкиня, че още в първите месеци на войната, когато Андрей и сестра му заедно с много московски деца бяха евакуирани от Москва, бащата на Андрей, московският стругар Игнатий Рябинин, замина за фронта и загина, защищавайки столицата от хитлеристките орди, а майка му — слаба, болна жена, бе убита в леглото си от фашистка бомба. . .

Като преодоля внезапно нахлулото вълнение, Рябинин прехвърли разговора на друга тема и обеща, че в най-близки дни, в навечерието на заминаването си, ще намине да се сбогува и да вземе нещата си.

Няколко дни преминаха в уреждане на пътуването. Трябваше да се приведат в ред и сдадат служебните книжа, да се оформят документите за отпуск, да се получат пари, да се поръча билет. . . Малко ли работи има да оправя човек, когато отива в отпуск!

Завчера Андрей се обади на Костромин по телефона и го помоли да предаде на фрау Хартвиг, че един ден преди заминаването си ще отскочи да се сбогува и да вземе приготвеното бельо и покупките. Той не очакваше да свари в къщи Костромин, тъй като същият се готвеше да замине в командировка, а всички поръчки на инженера още преди няколко дни Андрей точно записа в бележника си.

Вчера старицата Хартвиг посрещна лейтенанта както винаги вежливо, радостно, но на смръщеното ѝ лице Рябинин забеляза загриженост.

тревога. Стори му се даже, че тя е плакала, но старателно прикрива това. Андрей искаше да запита какво се е случило, но замълча, понеже видя в стаята чужд човек. В коженото кресло до стената седеше слаб възрастен мъж с черен костюм. Седеше някак си неестествено право, изопнал дългото си слабо тяло, като че ли под сакото му бяха пъхнали пръчка; той бе сложил жилестите си, с червеникав оттенък ръце върху голям бастун, който бе поставил между краката си, обути в тежки, груби обувки. На едрото му, с увиснали страни лице се отделяше, сякаш залепена, голяма брадавица, от която стърчаха остри червеникави косми.

При влизането на лейтенанта мъжът стана и се поклони. Фрау Хартвиг обясни, че това е неин много добър познат, но презимето му не каза. — Той няма да ни пречи — добави Хартвиг, — тъй като всичко, за което лейтенантът молеше, е направено. Нека лейтенантът сам види и провери.

В сдържаността на домакинята, в нейния глас имаше нещо необикновено, неестествено. Но Андрей нямаше време да мисли за това и само запита:

— Вие нещо сте разтревожена?

Фрау Хартвиг не успя да отговори. Отговори гостът. Като гледаше с немигащи очи домакинята, той каза с глух, леко скърцащ глас на развален руски език, че е донесъл на фрау Хартвиг неприятна вест — умряла е нейна стара позната, приятелка от детинство, ето защо фрау е малко разстроена. — Нищо не можеш да на-

правиш, старост, вълнения, болест — заключи гостът. Фрау Хартвиг кимна глава в знак на съгласие, но като че ли избягваше погледа на госта и гледаше настрана.

Рябинин бегло прегледа всичко приготвено от фрау Хартвиг, поблагодари ѝ, плати и вече се приготви да излезе от стаята.

— Имам към вас голяма молба — нерешително каза Хартвиг, вглеждайки се в очите на Андрей. — Надявам се, че няма да се обидите и ще се съгласите да я изпълните.

— Ако е по силите ми, разбира се — отговори Рябинин, без да си представя даже с какво може да бъде полезен.

От последвалите бързи, изпълнени с вълнение пояснения на старицата Рябинин разбра, че Хартвиг в знак на своето уважение и любов към неговата сестра иска да ѝ направи подарък — изящен дамски пръстен, и моли Рябинин, като пристигне в Москва, да го предаде на сестра си.

— Позволете — учуди се Рябинин. — Та пръстенът е скъп, защо харчите за подарък?

— Не, не! — изплашено възрази Хартвиг. Тя започна да го уверява, че на нея пръстенът не ѝ костува скъпо, тя го пази отдавна, наследство е от покойната ѝ майка, а на „клайне фрау" този красиво изработен пръстен винаги ѝ се харесвал и тя, старата немкиня, счита за чест да направи този подарък.

— Вземете, моля ви се, вземете го — еднообразно повтаряше старицата, като подаваше

малката плоска кутийка-калъф. Но в това ѝ колкото и странно да изглеждаше това, нямаше искреност. Андрей учудено вдигна рамене и не знаеше как да постъпи. Но в това време отново се раздаде глухият глас на госта.

— Нима руските офицери се гнусят да вземат подарък от немска фрау? Та съветските хора са интернационалисти. . . Дас ист нихт гут![1]

Андрей погледна тоя подобен на върлина старец. Той изглежда се готвеше да му дава наставления, дявол да го вземе! Още туй липсваше. . . Впрочем може би наистина отказът му да вземе подаръка ще бъде сметнат като отвращение, пренебрежение, неуважение към искрените чувства на немкинята. . . В края на краищата защо собствено той отказва? Няма никакви причини за това.

— Е, хайде — махна с ръка Андрей. — Добре. Ще предам подаръка на сестра си. Благодаря.

Андрей взе кутийката и я пъхна в джоба си

Но след туй стана нещо съвсем неочаквано и неясно. Фрау Хартвиг излезе да изпрати лейтенанта до пътната врата и изведнъж, поглеждайки непрекъснато към прозорците на къщата си, започна с бърз шепот да го моли да не взема със себе си в Москва този подарък, да го хвърли на боклука или през прозореца на вагона. Всеки случай да не го предава на сестра си. На учудените въпроси на изненадания Рябинин: — Защо? Какво значи всичко това? Защо тя току-що го молеше обратното? —

[1] Това не е хубаво. Ред.

старицата, конвулсивно дишайки, започна да шепти, че тоя пръстен е лош. . . Не, пръстенът е хубав, но може да донесе нещастие. . . Тя не желае това и би могла да обясни... Но ето тоя господин, който седи сега в къщи. . . Той чака. . . сега е неудобно. . . Тя много би искала да направи подарък на сестрата на лейтенанта, но съвсем друг...

Рябинин почти нищо не разбра от този поток откъслечни фрази на явно развълнуваната и като че ли изплашена старица. Всеки случай трябва да върне пръстена. Защо ще хвърля скъпата вещ, която не му принадлежи? Старицата го помоли да вземе подаръка — той се съгласи. Сега тя моли да не взема подаръка — заповядайте, толкоз по-добре. Ето пръстена, нека фрау Хартвиг прави с него каквото иска. . .

Рябинин пъхна в разтреперaната ръка на старицата кутийката с пръстена и каза:

— Фрау Хартвиг! Успокойте се! Да поседнем на пейката и всичко ще ми обясните?

— Не, не — изплашено зашепна тя. — Сега това не може да стане. . . Нали в къщи седи и ме чака господин. . . Аз и тъй закъснях, време е да се върна.

— Тогава може би — да намина утре преди заминаването? — запита Рябинин, заинтригуван от тая странна история с подаръка.

Старицата кимна с глава.

— О да, да... Ако хер лейтенант намине утре, аз всичко ще му обясня. . . Аз съм стара, честна немкиня и не искам да върша нищо лошо. А пръстенът е лош подарък, пръстенът

не трябва да се подарява. Много ви моля да наминете. . .

— Добре! Утре непременно ще дойда!

Като скри под престилката кутийката с пръстена, фрау Хартвиг заситни към къщи. Преди да затвори пътната врата, Рябинин се огледа назад. В един от прозорците на къщата той забеляза лицето на стареца — на госта на фрау Хартвиг. Или може би така му се стори?

Като се чудеше на суеверието на старицата, лейтенантът излезе навън.

. . . Изпълнявайки обещанието, Рябинин дойде сега при фрау Хартвиг, за да поговорят подробно за всичко. Но се оказа, че тя не е в къщи. Навярно се е забавила в магазина, на опашка.

Облегнал се на пейката, Рябинин пушеше и като наблюдаваше как се разсейва и стапя във въздуха цигареният дим, мислеше за предстоящия отпуск. Всъщност отпускът вече започна. Как бързо лети времето, като че ли някой го гони и шиба. Отдавна ли завърши училище! Да, той стана по-възрастен, по-опитен. . . Навярно скоро ще получи следващото офицерско звание и на пагоните му ще лъсне още една сребриста звездичка. . . малка звездичка на малиненочервения кант на пагона, но колко много значи тя и колко много задължава. . .

Размишленията на лейтенанта бяха прекъснати от раздавача. Той допря двата си пръста към форменото кепе, премина по пътечката в градината до къщата и пъхна в пощенската кутия вестници. След няколко минути вратичката отново скръцна: две жени искаха да влязат в

градината, но видяха офицера и се върнаха обратно. След това дойде един полицай и запита лейтенанта не е ли видял геносе[1] Паул Хартвиг, сина на стопанката.

Рябинин погледна часовника. Охо, вече е време за гарата, а старицата още я няма. Странно! . . . Обикновено тя се отличава с голяма точност и акуратност, а сега пропадна някъде. . . Нима ще замине, без да узнае подробности за тая история с подаръка? Ех, по дяволите! Всеки случай той ще почака тук още десет минути, не повече.

Няколко минути Рябинин нетърпеливо се разхождаше по пътечката на градината, после хвърли недопушената цигара и решително отвори пътната врата.

Наложи се обаче лейтенантът да се забави още малко. Към къщата се приближи такси и от него слезе синът на фрау Хартвиг — Паул. Приведен, с разрошени коси, той беше бледен, в очите му блестяха сълзи. Като видя Рябинин, Паул се втурна към него.

— О, геносе лейтенант! . . . Какво голямо нещастие! . . . Моята майка. . . Моята бедна мама. . .

— Какво се е случило Паул? Къде е фрау Хартвиг?

— В моргата. . . Тя е вече мъртва. . . Моята скъпа мама. . О, майн гот, майн гот![2] . . .

Паул се опря на оградата и зарида. Рябинин трудно успокои юношата и го накара да му раз-

[1] Другар. Ред.

[2] Боже мой! Ред.

каже всичко, което му е известно. Но и Паул знаеше малко: на пресечката на улиците Лудвигщрасе и Цепелинщрасе, приблизително преди час, върху майка му налетяла лека кола и я убила. Един познат полицай намерил Паул и му съобщил за това. Паул полетял към моргата истина. . . Сега полицията търси колата. Но опитай се да я намериш в такъв голям град като Берлин. С най-голяма бързина тя изчезнала в западния сектор. . .

„Така, ето кого уби колата преди малко — с искрена мъка помисли Рябинин и неволно сне фуражката си. — Бедната фрау Хартвиг! Тя беше така добра към хората, така внимателно се отнасяше към всички негови молби, така се грижеше за Костромин. . .“ Беше му наистина мъчно за приветливата, грижлива старица, майка на този момък. Тя би могла да поживее още немалко години.

Какво можеше да каже Рябинин в тия кратки минути на Паул? С какво можеше да го утеши? Загиналата не ще възкресиш. Тук не може нищо да направиш и измислиш. Той прегърна юношата, пожела му бодрост и издръжливост и го посъветва да намери роднини, които да му помогнат за погребението на майка му. А той, лейтенантът, трябва да бърза, иначе ще закъснее за влака. Нека Паул го извини, тъй неудобно се стече всичко. . .

Като узна за смъртта на фрау Хартвиг и утешавайки сина й, Рябинин забрави през тези минути за какво е дошъл днес тук Много неочаквана беше за него тая вест

Паул вече преодоля болката си, изтри сълзите, приглади косите си и поблагодари на лейтенанта за съчувствието. Той предложи на Рябинин да го откара до гарата и го помоли след завръщането си от отпуск да идва, както и преди тук, в този дом, в който той остава сега сирак и самотен стопанин.

Трета глава

СИРОТИНСКИ НЯМА АДРЕСНА КАРТА В МОСКВА

Светлината от настолната лампа падаше върху седналата в креслото девойка. Девойката беше силно развълнувана. Руменина заливаше миловидното ѝ лице. Тя нервно мачкаше в ръце чантичката си и нетърпеливо поглеждаше наведения над бюрото полковник от Министерството на вътрешните работи Сергей Сергеевич Димов.

Кабинетът на Димов, където сега се намираше лаборантката от научноизследователския институт на авиационната промишленост комсомолката Аня Липатова, представляваше малка, уютно обзаведена стая. До дивана бе постлано малко домашно килимче. До бюрото се опираше кръгла масичка, на която стоеше тумбест чайник и чаша недопит чай. Върху перваза на полузакрития от пердето прозорец блестеше изящна вазичка с цветя. И като допълнение към цялата тази съвсем неслужебна обстановка върху бюрото на полковника, под стъклото, се виждаше снимката на белокосо момченце, което удивително приличаше на Димов.

— Навярно син му — помисли Аня. Тя още веднъж се огледа, погледна цветята и почувства, че никак не се страхува. Вълнението, пред-

извикано от неочакваното решение да иде в МВР, стихна и остана само една грижа: ще съумее ли тя да обясни всичко така, че полковникът да я разбере и да разреши нейните съмнения.

Аня се настани по-удобно в креслото, изтри лицето си с малка розова кърпичка и в очакване да я заговори полковникът започна да се рови в чантичката си.

Сергей Сергеевич умишлено удължи паузата. Оправдавайки се, че трябва да прочете бързо писмо, той просто чакаше девойката да свикне с обстановката и напълно да се успокои. Полковникът знаеше от опит, че тогава е много по-леко да се разговаря и отделните дребни подробности не ще се изплъзнат вече от паметта на посетителката. Затова той се зае със сутрешната поща, с ежедневната си работа и сякаш съвсем забрави, че в кабинета има външен човек.

След две-три минути Сергей Сергеевич остави настрана писмото и като се усмихна, погледна Липатова.

— И тъй, Ана Петровна, какво се е случило с вас?

Гласът на Димов бе възглух и много спокоен. Той извади цигара и с нескривано удоволствие запуши. Девойката започна спокойно и умно да разказва какво ѝ се е случило, кое я е развълнувало и довело тук, в Министерството на вътрешните работи.

— Запознахме се преди десет дни в театъра, през време на антракта — говореше девойката. — Наистина аз и по-рано срещах няколко пъти тоя човек, когато отивах на работа или из-

лизах от института. А в театъра ние се запознахме. Аз бях с приятелка. Владимир Сиротински дойде сам. Към къщи ние тръгнахме заедно. Най-напред изпратихме приятелката, след това Володя изпрати мен. Уговорихме се да се срещнем.

Как изглежда Сиротински? Блондин, висок, интересен, на около тридесет и две години. За себе си разказваше, че е самотен, че през войната е изгубил семейството си, а сега работи като механик в завод за печатарски букви. В кой завод точно не зная. Къде живее, също не каза... А на мен ми бе неудобно да питам. Всеки случай той живее много скромно, печели малко. Той сам разказваше за това.

Димов не прекъсваше девойката. Само понякога, когато внезапно възникнала подробност, полузабравена характерна черта отклоняваше разказа на Аня, той внимателно, с уточняващ въпрос насочваше разказа в нужната насока. И той си представяше вечната като света история на моминското увлечение, първата сърдечна привързаност и най-главно, историята на оформянето на характера. Слабичката синеока девойка, седнала срещу него, вече умееше да преценява хората, постъпките им, думите им и след като се ориентира, да постъпва така, както ѝ подсказва комсомолската съвест.

— . . . Ние се срещнахме три пъти — продължаваше да разказва Аня. — Ходихме на кино, на театър. Сиротински избягваше да говори за своята работа, а и за моята никога не питаше. Но ето неотдавна дойде случаят, който ме накара да се усъмня.

При предпоследната среща казах на Володя, че в неделя в клуба на нашия институт ще има увеселителна вечер; след тържествената част ще има концерт и танци. Володя много искаше да бъде на тая вечер. Когато му казах, че това е трудно, тъй като вечерта е само за нас — за работещите в института, той се обиди, започна да ме обвинява, че просто не искам да бъда с него, че се готвя да се срещна с някой друг, започна да измисля всякакви глупости. Е, аз отстъпих. Заведох го уж като мой роднина — навеждайки глава, призна Аня.

— В президиума бяха избрани видни хора на института, сред тях — ръководителят на лаборатория „С“ Иван Василиевич Барабихин. Сиротински, кой знае защо, с голямо внимание разглеждаше всички, които седяха на масата за президиума и особено Иван Василиевич. Аз забелязах това, макар че Владимир, както ми се стори, се стараеше да прикрие интереса си към другаря Барабихин.

— Любопитно. . . И какво по-точно забелязахте вие?

— Когато аз на няколко пъти се обръщах с въпрос към Володя, той бързо отклоняваше погледа си от Барабихин и се отърваваше с някаква шеговита фраза. Но аз чувствувах, че когато ми отговаряше, той мисли за нещо друго. Това ми беше обидно и неприятно.

— Неприятно за влюбена девойка? — Сергей Сергеевич без всякаква усмивка погледна Липатова.

Аня забележимо се смути, но не наведе глава. Тя издържа погледа на Димов и отговори твърдо, без колебания:

— Ще ви кажа откровено, другарю полковник. Още в този момент поведението на Сиротински ме доста учуди и даже развълнува. Та аз почти не познавах Сиротински. А лабораторията „С". . . изобщо, вие сами, естествено, знаете. . .

— Поведението на Сиротински ви се стори подозрително?

— Да твърдя не мога. . . такъв извод би бил прибързан. Но у мен се породиха съмнения . . .

Аня помълча, сякаш да събере мислите си, после продължи:

— . . . Няколко пъти през време на веселието Сиротински наистина, като че ли случайно, между другото, ме запитваше за Барабихин. Но аз вече бях нащрек и най-после не издържах — много рязко казах на Володя, че неговото любопитство и тоя интерес към Иван Василиевич са ми неясни. Да, аз направо казах на Сиротински, че съжалявам много, загдето съм го довела в клуба . . . Така! Понякога аз съм несдържана . . .

Девойката нервно мачкаше чантичката си. Тя бързо, напрегнато дишаше. Димов стана, направи няколко крачки из кабинета. После се спря до прозореца и го отвори. В стаята нахлу вечерният градски шум. След кратко мълчание, без да се обръща, Сергей Сергеевич помоли Липатова да продължи.

— Думите ми изглежда изплашиха Сиротински. Това забелязах по лицето му. Той нищо не

отговори и бързо се оттегли. Аз го изгубих в тълпата танцуващи и повече не го видях.

— Как, той си отиде, без да се сбогува?

— Да. Вчера цял ден чаках, надявах се да ми се обади по телефона. Започна да ми се струва, че може би незаслужено обидих Володя, че моите подозрения са го оскърбили. Но той не се обади. И тогава аз напълно се убедих, че Сиротински просто се е изплашил. . .

Аня не се доизказа и повдигна глава. Застанал до прозореца, Димов внимателно я наблюдаваше.

— . . . Реших сама да се срещна с него. За съжаление нямах адреса му, нито телефона му. Оставаше само един начин — и аз се обърнах към адресното бюро. — Аня тъжно поклати глава. — И тук се случи най-ужасното. В адресното бюро ми съобщиха, че за Сиротински Владимир Владимирович няма адресна карта в Москва. Аз разбрах, че този човек ме измами, че той не е тоя, за който се представи. . . Разбрах, че не трябва да мълча. Сутринта отидох при секретаря на нашия партиен комитет и му разказах всичко, а той ме посъветва да се обърна към вас. . . Ето всичко, другарю полковник.

Аня облекчено въздъхна, сякаш хвърли от плещите си тежък товар, извади отново от чантичката си измачканата вече розова кърпичка и изтри изпотеното си чело.

— Правилно сте постъпили, като дойдохте при нас, другарко Липатова. — Полковникът имаше сериозен и загрижен вид. — Това е, разбира се, единственото, което сте извършили правилно в цялата тази история.

Той отново седна на бюрото.

— Кажете, освен със секретаря на партийния комитет с някой друг говорихте ли за случилото се?

— Не, с никой. Честна комсомолска! — Аня притисна ръце към гърдите.

— Много добре — бавно каза Димов. — Добре е и в двата случая — и ако работата действително е сериозна, и ако вашите страхове и подозрения са неоснователни. . . Защо напразно да се компрометира човекът? Може би той не е имал лоши мисли и намерения.

— Дай боже! — искрено се изтръгна от девойката.

— Бог, разбира се, тук няма нищо общо — пошегува се полковникът. — Има такава руска пословица: Богът си е бог, но сам не бъди лош. . .

Аня учудено погледна полковника. Той се усмихва, шегува се, а на нея съвсем не ѝ е весело. Как глупаво се получи всичко. Започна се със случайно запознаване и ето ти — МВР. Пък и как ли ще свърши всичко това? . . .

Полковникът сякаш разбра мислите на Липатова и меко, бащински повтори:

— Добре направихте, че дойдохте при нас. Представете си, че всички ваши предположения и подозрения са основателни. . . Случва се случайно запознанство със случаен човек да повлече след себе си цяла верига от събития. За да можем ние да се намесим в тия събития, ни трябва помощ. . . Понякога е достатъчен и обикновен сигнал. . . Е, благодаря ви за сигнала. . . Друго нещо имате ли да ми кажете?

— Не, другарю полковник, мисля, че всичко разказах.

— Тогава можем да считаме първия ни разговор за завършен. Ако ми потрябвате, ще ви повикам пак.

— Моля, аз винаги съм готова. . .

Димов подписа пропуска и заедно с паспорта го подаде на Липатова.

— Добре че дойдохте, много добре! — повтори той още веднъж. — За нашата среща не трябва да разказвате никому. След няколко дни аз ще ви се обадя.

Като изпращаше Аня до вратата на кабинета, Сергей Сергеевич някак ненадейно запита не е ли забелязала тя някои особени белези у Сиротински. Девойката помисли малко и отрицателно поклати глава.

— Не, никакви. . .

Като изпрати Липатова и ѝ напомни още веднъж, че трябва да пази в тайна целия техен разговор, полковникът се отпусна на дивана и се замисли.

„Случайни срещи на улицата край института, запознаване в театъра, изключителен интерес към Барабихин. Странно. . . Много странно. . . Не, човекът, назовал се Сиротински, не току-тъй е избягал от разсърдената девойка. . .“

Разсъждавайки, Димов бавно закрачи от ъгъл до ъгъл. Пред него изведнъж възникваха десетки въпроси, на които трябваше да се намерят отговори. И сред тях главният въпрос беше: откъде и как са могли да проникнат сведения за лабораторията, за изобретението на Барабихин? Малкият колектив сътрудници на

института, заети с изпълнението на специалната правителствена задача, е старателно проверен. Това е дружно семейство талантливи млади специалисти, повечето от които са участници във Великата отечествена война.

Сергей Сергеевич наля в чашата изстиналия силен чай и го изпи на един дъх. Като постоя замислен до бюрото, той решително взе телефонната слушалка, свърза се с дежурния и го предупреди, че излиза за няколко часа.

Като излезе на улицата, Сергей Сергеевич, без да бърза, се отправи към станцията на метрото. Човешката тълпа течеше като безкраен поток. На площада вече светеха електрическите лампи. До червеното око на светофара се бяха нагрупали много коли. Момент! . . . Зелената светлина сякаш ги събуди от секундната сънливост и подобно на разноцветни бръмбари колите — големи и малки, полетяха в различни страни. Площад „Свердлов" блестеше с многобройни светлини.

Димов се спря за секунда на края на тротоара. Край него минаваха и бързаха хора — десетки, стотици, хиляди. . . Всеки имаше свои грижи, свои радости и тревоги. Всеки имаше свой живот — малка частица от големия живот на родината. В това непрекъснато движение се чувствуваше пулсът на столицата, която работеше, дерзаеше, твореше. . .

Вглеждайки се в хората и по стар навик разпознавайки професията им, Димов мислеше, че може би в тая тълпа, тук наблизо, невидим и незнаен минава някой чужд, враждебен човек, с мразещ поглед и черна съвест. И може би

именно на него, на Димов, възложено му по волята на партията да пази мирния труд на народа, ще се наложи да се срещне лице с лице с врага и да хване неговата вдигната за предателски удар ръка. . .

Сергей Сергеевич ускори крачки и бързо влезе във вестибюла на метрото.

В авиационния институт полковник Димов се забави много повече, отколкото предполагаше. След кратък разговор с началника на института и секретаря на партийния комитет, той се уедини в предоставената му за работа малка стаичка и се задълбочи в четене на архивни материали. Времето минаваше незабелязано. Тишината се нарушаваше само от шумоленето на прелистваните страници и от еднообразното чукане на стенния часовник. Часът беше дванайсет, когато Димов престана да чете. Той се облегна назад на стола и известно време стоя неподвижен, затворил очи. После решително стана и се протегна така, че изпукаха костите му.

В дългия коридор, където излезе, бе полутъмно. Само от кабинета на началника на института се промъкваше светлина.

— Зачетохте се, другарю полковник? — приветливо го срещна началникът — невисок, слаб човек, известен на цялата страна учен. Той не за първи път се срещаше с Димов и знаеше, че последният не ще губи напразно скъпото си време. Като се усмихна хитро, добави:

— С такава страст може да се четат само приключенски романи, а не архивни материали. . . Но вие сте, така да се каже, читател от особен род.

Той се засмя по младежки и протегна ръка към телефона.

— Сега в къщи или в Министерството?

— В Министерството — отговори Димов. — Но вие не се безпокойте! Аз ще се домъкна сам.

— Къде ще вървите толкоз късно пеш?

Избирайки номера, началникът на института съсредоточено гледаше слушалката. След като се разпореди за колата, той запита не възразява ли полковникът, ако пътьом шофьорът откара в къщи и майор Барабихин. Майорът е още в института.

Димов охотно се съгласи. Слизайки по широката стълба на института, той помисли, че всичко се нарежда много добре. Та той, токущо запознавайки се с личните дела и с архивните материали тук, в научноизследователския институт, бе твърдо решил да покани при себе си Иван Василиевич Барабихин и да поговори с него. И сега Димов бе доволен, че запознаването с майор Барабихин ще стане не официално в кабинета, а при съвместното пътуване с колата.

„Победата“ вече чакаше при входа, но Барабихин още го нямаше. Той дойде след няколко минути малко запъхтян и се извини, че е допуснал да го чакат.

— Вие какво, всеки ден ли така до късно работите? — заинтересува се Сергей Сергеевич, когато вече седяха в колата и бяха се запознали.

— Късно? — учуди с Барабихин. — Не е, другарю полковник. Днес Тася, моята жена, ще се учуди, че тъй рано се завръщам. Обикнове-

но — той погледна часовника си — аз се задържам много по-късно.

Колата изскочи от малката напречна уличка и набирайки скорост, се носеше по широка улица. Шофьорът знаеше отлично маршрута. Навярно той не за пръв път откарваше инженер-майора в къщи.

Сергей Сергеевич поглеждаше отстрани съседа си. Откритото просто лице на Барабихин, осветено от малката кабинна лампичка, положително му харесваше. Широко изпъкнало чело, сиви очи, малко изпъкнали, навярно късоглед, и някак си забавна, по детски слабо очертана брадичка.

— Иван Василиевич! — тихо се обърна Димов към майора. — Бих искал да поговоря с вас, не тук, разбира се, а при по-подходяща обстановка. Бихте ли могли утре да наминете към мен? Ще наредя да ви дадат пропуск.

— Утре? — Иван Василиевич потърка чело, припомняйки си плана за утрешния ден и утвърдително кимна с глава. — Утре — да. В колко часа? В четири? Ще дойда!

Колата плавно се носеше по асфалтираната улица. Спокойните, тихи улички в покрайнините на града, през които те минаваха, постепенно се сменяха с все по-шумни улици, водещи към центъра, към широките московски площади и булеварди.

— Пътят ви е доста — забеляза Димов. — Добре че има кола, а то пеш тая разходка е цял час, не по-малко.

Той извади цигара и се приготви да запуши.

— Нищо — Иван Василиевич по младежки тръсна глава. — Лек крос по града. Той успешно ми заменя утринната гимнастика.

— А сърцето позволява ли? — Димов с интерес погледна майора.

— Сърцето? — учудено запита Барабихин. — То ми е като точен часовник. Никакви засечки.

— Това е добре!

Сергей Сергеевич запали клечка кибрит и запуши.

— Много добре. А пък аз днес случайно се натъкнах на личното ви дело и прочетох в него един рапорт. Вие сте го писали още в четиридесет и осма година, тогава сърцето ви никак не е било в ред. Наложило се е заради сърцето да се върнете от Берлин преди определения срок.

Едва забележима сянка бързо премина по лицето на Иван Василиевич. Той мълчаливо погледна Димов и веднага отстрани погледа си. Настъпи мълчание.

Шофьорът рязко удари спирачките. Колата спря до къщата, в която живееше инженер-майор Барабихин.

Четвърта глава

ПРИЗНАНИЕТО НА ИНЖЕНЕР-МАЙОР БАРАБИХИН

Краят на юли беше горещ. Слънчевите лъчи настойчиво се промъкваха в стаята и нито пердетата, нито вентилаторът намаляваха зноя и задуха.

Свечеряваше се. Сергей Сергеевич Димов, с лека лятна рубашка с разкопчана яка, съсредоточено пишеше на бюрото си. На дивана, изморен от горещина и жажда, седеше капитан Уваров Алексей Петрович, помощник и ученик на Димов. Той току-що завърши доклада си и сега жадно поглеждаше затворената бутилка с плодов сок, която стоеше на малката масичка.

В тишината се чуваше скърцането на перото. Полковникът работеше.

— Да-а! — бавно провлече Уваров и тъжно въздъхна. — Това е истинска инквизиция!

Димов повдигна глава и се засмя.

— Калявай волята си, другарю капитан. — Той взе от масата бутилката и я разклати над главата си. — Вече четири часа се боря с изкушението и нищо — издържам.

Уваров недоверчиво погледна началника си.

— Направо като отец Сергий на Лев Николаевич Толстой. И името ви е подходящо. Няма нужда да го променяте.

Капитанът решително стана от дивана.

— Разрешете да изляза, другарю полковник. Ще ида да се напия.

— Е добре, хайде пий! — смили се Димов. Той бавно отвори бутилката, напълни чашата с ароматичното кипящо питие и я подаде на Уваров. После въздъхна тежко, извади от бюрото втора чаша, напълни я и с наслада, на малки глътки, започна да пие.

— У, изкусител! — погледна той помощника си.

Очите на капитана се смееха. Като утоли жаждата си, той облекчено въздъхна и като че ли нищо не е било, деловито се осведоми:

— Другарю полковник, може би ще трябва да прекратим търсенето на Сиротински? Търсим несъществуващ човек. За Владимир Владимирович Сиротински няма адресна карта нито в Москва, нито в предградията. Защо напразно да губим време? . . .

— Да прекратим?! — Сергей Сергеевич учудено погледна помощника си. — Да прекратим само за това, че човекът се е назовал с измислено име и презиме? Ти какво. . . — Той искаше да каже нещо рязко, но се сдържа. — Не да прекратим, а да усилим търсенето. Човек не е игла я, ще се намери!

Димов внимателно гледаше Уваров. Алексей Петрович, хапейки устни, стоеше, упорито навел глава.

Полковникът добре познаваше характера на своя помощник. До неотдавна комсомолски работник, сега способен млад чекист, Уваров бе

рядко настойчив и праволинеен. На оперативните съвещания той смело защищаваше своето становище, често несъвпадащо с мнението на ръководството. Ето и сега цялата поза на капитана изразяваше несъгласие с решението на началника и Димов реши да поговори откровено.

— Седни! — изкомандува той. — Излагай всичките си съмнения!

Алексей Петрович повдигна рамене, седна и започна да говори, без да чака повторна покана.

— Извинявайте, но ние дирим митическа личност. Нека да разсъдим, другарю полковник. Какво имаме? С какви данни разполагаме, за да бием тревога и събираме материал за човек с измислено име? Според мен — никакви. Може да кажете: а съобщението на комсомолката Липатова? Извинете, Сергей Сергеевич, но аз мисля, че това съобщение не е убедително. И ще докажа това. Какво особено разказа Липатова? Виждате ли, запознала се тя и започнала да се среща с около тридесетгодишен мъж. Е, и какво следва от това? Момъкът излязал хаймана. Сигурно има жена и деца, а на нея се представил за самотен ерген. Има още доста такива кучи синове! А за да не може тя да провери, назовал се с измислено име. Не ѝ дал ни адрес, ни телефон. Може би такава е работата? Сигурно!

По-нататък! Срещали се те често... В края на краищата няма само за нежни чувства да говорят, има и други, по-сериозни теми. Навярно Липатова е разказвала за института, за видните хора в института, за отговорната рабо-

та, която вършат. Възможно е във връзка с това да е назовала и името на Барабихин. Всичко туй е заинтересувало момъка. Нали е техник. В клуба на института, където го поканила Липатова, той видял хора на науката, слушал внимателно доклада и може би затуй не е оказал достатъчно внимание на девойката. . . При това задал и два-три въпроса за работата на Барабихин, а девойката побесняла. Едва ли не го обвинила в шпионски намерения. Знаете ли, Сергей Сергеевич — капитанът завъртя глава, — не всеки ще изтърпи това. Друг, по-смел и по-честен, тъй ще я насоли, че ще я засрами и извинение ще я накара да поиска. . . А нашият герой просто офейкал, изчезнал. Сигурно е решил — по-далече от греха. За фамилията си излъгал, за името излъгал, да не би да му се случи нещо. Всички донжуани са такива! — категорично завърши Алексей Петрович и за по-голяма убедителност махна с ръка.

Димов погледна със смеещи се очи помощника си и хитро примижавайки, язвително забеляза:

– Добре си изучил ти донжуанската психология. Сигурно имаш голям опит?

– Сергей Сергеевич! . . — възмути се Уваров, но полковникът продължаваше вече напълно сериозно, без намек на шега.

— Доводите ти, Алексей Петрович, щяха да са убедителни, ако не страдаха от един голям недостатък.

— Какъв, Сергей Сергеевич?

— Недостатъчно познаване психологията на съветския човек... На истинския съветски човек.

Сергей Сергеевич запали цигара и замислено, гледайки някъде зад рамото на помощника си, продължи бавно, като че ли разговаряше със себе си.

— Ти даде неправилна характеристика на Липатова и оттук цялата порочност на твоите предположения и умозаключения. Дай да погледнем на всички известни ни факти с друго око и да ги преценим по-иначе. Аня Липатова е проста, честна съветска девойка. Сиротински ѝ харесвал, това е безспорно. Той е успял да спечели доверието ѝ, преструвал се е на искрен, влюбен. Освен това човекът, назовал се Сиротински, е знаел, че Аня се отнася много добре към него. И ето, знаейки това, той престанал да се церемони с нея. Той очевидно бърза и затова е решил да върви направо към набелязаната цел. Такъв вариант е напълно възможен.

Като смукна дълбоко дим, Сергей Сергеевич продължи:

— А бърза по простата причина, че работата на лаборатория „С" и на самия Барабихин е към своя край.

И обърни внимание, капитане, в повечето случаи враговете се провалят, защото не могат да разберат съветските хора и да се ориентират. Не могат да разберат, че за съветския човек чувството на чест и дълг пред родината винаги е било и е най-важното от всичките му чувства и преживявания. Това напълно се отна-

ся и за Липатова. Преди да дойде и разкаже за Сиротински, тая девойка е преживяла и премислила много. . . И дойде, защото не е могла да не дойде.

Телефонен звън прекъсна Димов.

— Да, да. Пуснете го! — каза той по телефона и като стана от бюрото, кратко съобщи:

— Дошъл е инженер-майор Барабихин.

Алексей Петрович беше явно разсърден. Той ценеше такива разговори с полковника, обичаше да поспори с него, понякога — това ставаше рядко — доказваше своята правота. Не бе беда, че в словесния им двубой почти винаги победител бе Димов — проличаваше огромният му опит, широкият му политически кръгозор и способността му да вниква дълбоко в психологията на хората.

Капитан Уваров неохотно стана и запита:

— Да изляза ли?

— Ако искаш, остани. Може би ще чуем нещо интересно.

Сергей Сергеевич прибра от бюрото книжата и почти в същия момент на вратата на кабинета силно се почука.

Димов посрещна Барабихин на прага на стаята. Поздравиха се като стари познати. Иван Василиевич учуден се огледа наоколо.

— При вас е много уютно! Никога не бих помислил. . . Даже цветя.

Сергей Сергеевич се засмя, но нищо не отговори. Той запозна инженер-майора със своя помощник и го покани да седне близо до бюрото. И тук се случи нещо неочаквано. Като избърса

очилата си (днес Барабихин беше с очила) и без да даде възможност на полковника да каже нито дума, майорът заговори сам, заговори развълнувано и бързо:

— Бих искал, другарю полковник, преди нашия делови разговор да ви разкажа нещо. Ще ви отнема съвсем малко време. Разрешете?

Димов не изрази никакво учудване.

— Моля, Иван Василиевич! . . . Това, което искате да разкажете, се отнася навярно за вашето пребиваване в чужбина?

— Да. По-точно казано, за моето предсрочно връщане оттам.

Иван Василиевич помълча, събра мислите си и започна да говори.

— Когато вчера пътувахме с колата, вие се поинтересувахте за моето сърце. Здраво ми е сърцето, напълно здраво, а ето че в 1948 г. закъсах. . . и с нервите закъсах. И то на пръв поглед за празна работа, а аз се вълнувах силно и премислих много.

Барабихин отново помълча и продължи вече по-спокойно.

— Трябва да ви кажа, че вече отдавна с група другари проектирам самолет нова конструкция. В 1947 година публикувах в едно списание теоретическа статия по този въпрос и собствено оттогава започна моята практическа работа в лабораторията. В 1948 г. заминах в командировка за Германия.

Иван Василиевич нервно забарабани с пръсти по края на бюрото и бързо продължи, сякаш се страхуваше да не го прекъснат.

— Заминах заедно с жена си... бяхме се оженили наскоро преди това. Тя работеше като машинописка. Родителите ѝ загинаха през войната, единственият ѝ брат, по-млад от нея, учеше във военното училище.

Веднага с пристигането си в Берлин потънах до гуша в работа. Жена ми по цели дни оставаше сама. Млада, неопитна, отначало тя почти непрекъснато седеше в къщи, скучаеше, плачеше, молеше се да се върнем обратно, а после, по съвета на приятелки и на хазяйката, възрастна немкиня, ние наехме частна квартира. Жената започна да посещава магазини, модни ателиета, кина. Изобщо, както казват, започна бързо да свиква с новата обстановка. В къщи се появиха изящни дреболии, кристални прибори. Жена ми започна красиво и модно да се облича.

Отначало аз някак не обръщах внимание на това. Живеехме скромно, мислех — жената икономисва нещо от парите, които ѝ давам за разходи. Но веднъж, спомням си като сега, беше вечер, върнах се аз от работа в къщи и виждам: в стаята ни стои чудесно орехово пиано, марка Стенвей, една от най-ценените марки. Откъде, мисля си? Знаех, че такова пиано е много скъпо. Питам жената: откъде го намери? Купила го, казва, от оказионен магазин. Колко струва? Каза голяма сума. Аз даже се обърках. Откъде имаш толкоз пари? Отначало тя отричаше, стараеше се да обърне всичко това на шега, заяви, че ние мъжете няма защо да се бъркаме в женските, домакинските работи.

Изобщо, честно казано, искаше да скрие. Но аз бях буквално побеснял и даже — за първи път от съвместния ни живот — ѝ се скарах. Тя се изплаши, разплака се, а след това започна да успокоява себе си и мен: „Моля ти се, Ваня, не се вълнувай, господин Щруме — собственикът на оказионния магазин — е толкоз любезен, че ми го даде на продължително изплащане. Аз не за пръв път купувам от него на кредит. Той само ме помоли да не казвам за това на никого, даже на тебе, въпреки че той много добре те познава. Аз съм му говорила за тебе.“

Като чух това, другарю Димов, притъмня ми пред очите. Разбрах, че съм направил голяма грешка, като не се интересувах как жена ми прекарва времето си, какви разходи прави, с какви хора се среща.

Барабихин направи пауза, облегна се на креслото и разкопча горното копче на яката на офицерската си лятна куртка. Очевидно на инженера му бе задушно.

След секунда той продължи своя разказ:

— Обясних ѝ, както можех, грешката ѝ, не можеше вече нищо да се направи. Узнах размера на дълга ѝ, за една седмица събрах криво-ляво нужната сума, та върнах парите на „любезния“ господин Щруме, а аз направих постъпки за връщане в родината. Ще ви кажа откровено, страхувах се за жена си, страхувах се да не попадне от неопитност в някаква мръсна история. . . И сърцето действително започна да ме наболява, изглежда вълненията и неприятностите се отразиха.

— Нищо ли повече, никакви подробности ли не ви съобщи вашата жена?

— Не. . . Какво още? . . . Тя видя, че цялата тази история ме потресе и ме уверяваше — искрено и горещо, — че ми е разказала всичко, абсолютно всичко, без да забрави, без да скрие нито дума. Самата тя доста преживя, понеже разбра, че е направила много глупости. Започнаха да ѝ се мяркат даже разни страхове, опасности и ме подканваше по-скоро да отпътуваме от Берлин. И чак когато се завърнахме в Москва, Тася започна да се успокоява, сякаш се почувствува в безопасност. Пък и аз, да си призная, въздъхнах с облекчение.

И Димов, и Уваров слушаха много внимателно инженер-майор Барабихин.

— Вие никому ли не съобщихте за случилото се? — запита Сергей Сергеевич.

— Не. Никому. Проявих малодушие — призна си Барабихин. — Жена ми молеше, настояваше никому нищо да не казвам. Освен това тя чакаше дете и аз се опасявах. . .

— Така, така. . . — провлече Сергей Сергеевич. — Кажете, Иван Василиевич, купувайки вещи на кредит, жена ви давала ли е разписки?

— Да. Но когато тя изплати дълга си, Щруме ѝ върна всички нейни разписки и аз собственоръчно ги унищожих.

Сергей Сергеевич мълчаливо кимна с глава. Той не искаше да огорчава инженер-майора със забележка, че всеки документ, както и разписките, може да бъде фотографиран, когато са особено заинтересувани от него. Той сам не

знаеше точно дали цялата току-що разказана история представлява замислена интрига на врага и затова не бързаше да прави изводи.

Иван Василиевич Барабихин внимателно погледна строгите лица на чекистите и чувствувайки неволно възникналата отчужденост, се опита да се усмихне.

— Ето всъщност и всичко, което исках да ви разкажа, другарю Димов. Вече повече от четири години откак сме се завърнали. Цялата тая история аз смятах за отдавна минала, забравена, но вчера в колата вие ми зададохте въпрос за 1948 г., за Берлин, и отново ми стана някакси неловко. Почти цяла нощ мислих, припомнях си и накрая реших да ви разкажа всичко. Може би трябваше да направя това отдавна, но както казват, по-добре късно, отколкото никога...

Иван Василиевич тихо добави:

— Ще ви кажа честно: моето тогавашно мълчание там, в Берлин, ме мъчи и до днес... А сега, заповядайте. За какво съм ви нужен?

Сергей Сергеевич повдигна рамене.

— Откровено казано, исках да узная от вас това, което сега ми разказахте.

Като видя недоумяващото лице на Барабихин, той продължи:

— Имам някои основания да предполагам, уважаеми Иван Василиевич, че към вас и вашата работа е приковано вниманието на някое чуждо разузнаване. Говоря ви това направо, открито, понеже ви вярвам.

— Благодаря ви! . . . — в гласа на Барабихин прозвуча искрена радост, облекчение.

Димов стана от бюрото и закрачи из кабинета.

— Изглежда още в четиридесет и седма година, когато вие току-що публикувахте теоретическите си статии, вашата личност е станала, както ние се изразяваме, обект на внимание и проучване. След половин година, както сам казахте, вие заминахте за чужбина, за Берлин. Да си призная, вчера с голям интерес прочетох вашето лично дело.

Обикновеното, малко скулесто лице на полковника се разтегна в широка усмивка.

— Дай боже на всеки от нас да има такъв актив. . . Но някак ме учудиха и озадачиха вашите рапорти. В делото те са два. И в двата вие настойчиво искате разрешение незабавно да се завърнете в Съюза. Така и пишете — незабавно! Не крия, това даже ме заинтересува. И мотивировката ви — неочаквано сърдечно заболяване, нервно разстройство — също, бих казал, е някак си необикновена. Помислих си защо е това, млад другар, намиращ се месец и нещо в чужбина, тъй бързо се е разкиснал? Реших да узная по-подробно. Поканих ви да поговоря лично. А сега всичко е ясно и без въпроси.

Сергей Сергеевич се приближи до Барабихин, последният искаше да стане, но полковникът го задържа, като сложи ръка на рамото му.

— А за всичко, което ни разказахте сега, трябваше да ни съобщите навреме. Това беше

ваше първо задължение, задължение на съветски гражданин, на офицер, на комунист.

Барабихин наведе глава.

— Наистина аз допуснах грешка — тихо каза той. — Заради жена си. При това ние много бързо отпътувахме и ми се струваше. . .

— Именно заради жена си трябваше да съобщите! — неочаквано рязко каза Сергей Сергеевич.

След това гомълча и вече по-меко, като че ли да заглади току-що допуснатата рязкост, запита:

— Имате ли дете?

— Не. Умря на две години.

— Жена ви работи ли?

— Следва курсове по кроене и шев.

Димов мълчаливо се приближи към бюрото и се наведе да подпише пропуска. Предавайки го на Барабихин, той задържа ръката на инженера и каза с голяма сърдечност:

— Ето поговорихме и изяснихме туй-онуй. И на вас май че ви поолекна на сърцето. Нали?

Иван Василиевич благодарно кимна с глава.

— А защо ние започнахме да проявяваме интерес към историята, случила се през 1948 година — добави Димов, — за туй не гадайте напразно. За всичко си има време. Засега вие имате достатъчно работа, работа отговорна и много ценна. В нея нали също са нужни и анализи, и догадки. . . И още една молба: с никого не говорете за нашата среща, даже и с жена си. — Димов се усмихна. — Аз също ви обещавам да държа в тайна всички наши беседи. Е, желая

ви щастие, Иван Василиевич. Ако ви потрябвам, обадете се!

Той откъсна лист от календара на масата, записа телефонния си номер и го предаде на Барабихин. Чак до самата врата на кабинета Сергей Сергеевич неочаквано се сети:

— Ами вашия берлински адрес и презимето на хазяйката не запомнихте ли?

— Как може — отзова се Иван Василиевич. — Волфщрасе, 135. Хазяйката — фрау Хартвиг. Марта Хартвиг. Много мила старица.

Като изпрати Барабихин, Сергей Сергеевич седна на бюрото.

— Е, Алексей, драги мой Петрович, твоето мнение? — запита той капитана.

— Любопитна история, другарю полковник.

Уваров стана от дивана и се приближи до бюрото.

— Сложно впечатление прави другарят. — Той кимна с глава към вратата. — На пръв поглед такъв прям, откровен, честен, а всъщност се уплашил, замълчал, скрил. Сложно впечатление! — повтори той харесалия му се израз.

Полковникът мълчеше.

— Сергей Сергеевич! — капитан Уваров с нескрито любопитство погледна началника си. — Вас и вашия метод аз добре познавам. За вас последователността е по-ценна от всичко. Кажете, другарю полковник, как смятате вие, има ли историята с Липатова отношение към Барабихин, към неговата жена и към тяхното пребиваване в чужбина.

Сергей Сергеевич доби тайнствен вид и повика с пръст капитана. Последният се наклони близко към него.

— Знаеш ли, Альоша — шепнешком проговори Димов, — ако аз можех да отговоря твърдо и окончателно на твоя въпрос, бих смятал работата почти завършена.

Като видя разочарование на лицето на помощника си, Сергей Сергеевич бавно, сякаш размисляше, добави:

— Нашата задача, капитане, е да определим направлението на възможния удар. Аз още не знам дали това ще бъде обходен маньовър, или пряк удар!

От по-нататъшни обяснения полковникът се отказа. Той извади от чекмеджето на бюрото лист хартия, сложи го пред капитана и започна да диктува.

— Пиши запитване, капитане. . . Пиши: Берлин. . . Поради стекли се обстоятелства, молим да ни съобщите данни, характеризиращи собственика на оказионен магазин Щруме и домакинята Марта Хартвиг, живуща на улица Волфщрасе, 135.

Пета глава

СЪМНЕНИЯТА НА ЛЕЙТЕНАНТ РЯБИНИН

Разсъмваше се. Бързият влак Брест — Москва летеше от запад на изток. Пробивайки с дългото си змиевидно тяло леката предутринна мъгла, влакът се стремеше срещу слънцето. То вече възлизаше над хоризонта и заливаше железопътното платно. Назад, зад влака, беше още тъмно; напред, там, където над локомотива равномерно излитаха, сякаш изстреляни от комина, димните кълба, небето аленееше. Над земята се раждаше с цялото си юлско великолепие новият слънчев ден.

Лейтенант Андрей Рябинин отдавна не бе живял в родината, отдавна не бе виждал тези гори и горички, лъкатушещите рекички и езерата, малките, но оживени и шумни гари, зад които се извисяваха здания, фабрични комини, виждаха се покрайнините на селища и градове. Почти без да намалява ход, влакът се носеше все по-нататък и по-нататък, известявайки за своето приближаване със силни изсвирвания.

В бяла фланелка без ръкави лейтенантът стоеше в коридора до прозореца на вагона. Пътниците още спяха и никой не му пречеше да гледа, да си спомня. Всички непознати места изглеждаха отдавна познати, всяка кория

и горичка изглеждаше подобна на подмосковските, където спокойно течеше и внезапно завърши детството му, настигнато от войната. Всичко, което той виждаше наоколо, му бе близко, мило, родно.

Неочаквано Андрей разбра, че вече не се вглежда в очертанията на пейзажа, а мислите му блуждаят някъде далече, далече и потискащо, тревожно чувство изстудява сърцето му. Защо? Как да си обясни, че именно сега, когато се приближава към Москва, когато във въображението му се рисува картината на срещата с близките, с приятелите, със Зоя, той мислено се връща към последния разговор с фрау Хартвиг. . . Отначало тя настоятелно молеше да предаде подаръка на сестра си. Буквално след минута тя го молеше да се откаже от подаръка, да го изхвърли. Всичко това е твърде странно и неясно. Какво общо има тук сестра му? И не можа да изясни нищо, тъй като на следващия ден старицата попадна под автомобила.

Но фрау Хартвиг беше много развълнувана от самото начало. Той забеляза това, щом влезе в къщи. Защо? Ах, да, умряла нейна приятелка от детинство. Тая новина донесъл гостът, дългият като върлина старец. Неговата външност не предизвикваше симпатия, но той се държеше коректно и почти през цялото време мълчеше. Само на Хартвиг той гледаше през цялото време с някакъв тежък, потискащ поглед. Навярно характерът на тоя старец е властен, зъл. Е, по дяволите и тоя старец, и този пръстен, и цялата тая бъркотия!

Рябинин се опитваше да се откъсне от завладелите го мисли, но те натрапничаво се вмъкваха в главата му, тревожеха го. На лейтенанта му се струваше, че нейде в нещо е направил пропуск, грешка. На самия него не му бе ясно: откъде се е появило това чувство, защо той така старателно възстановява в паметта си всички подробности от последното посещение в къщата на фрау Хартвиг?

Настъпи вече ярко, слънчево утро. Пътниците се събуждаха, излизаха в коридора, отваряха прозорците. Обслужващите вагоните разнасяха горещ чай. В едно от купетата пуснаха грамофон, в друго се чуваше чукане от игра на домино. Близо до прозореца, където стоеше лейтенантът, двама пътници бавно разговаряха за качеството на различните сортове пшеница. Рябинин се вслушваше в техния разговор, опитваше се да долови смисъла, но не можеше да се съсредоточи и болезнено се мръщеше, сякаш го болеше зъб. Сега той съжаляваше, че не взе със себе си този проклет пръстен Най-малко би могъл да го разгледа: какво особено има в него? С какво той толкоз изплаши фрау Хартвиг?

Андрей влезе в купето и започна да се качва на своята — горната — спална скамейка. Седящият долу пътник с пижама на раета пиеше чай и с учудване наблюдаваше лейтенанта.

— Какво, младежо, не се ли наспахте? Да си доспите ли се каните? — дружелюбно запита той.

— Не, просто ще полежа малко — обади се Андрей.

— Ще заспите! — убедително каза пътникът. — По-добре се присъедините към мен, имам чай и сладки. Вкусно е!

— Благодаря, още не ми се яде.

— Жалко. Сам ми е скучно. В компания е по-весело.

Пътникът въздъхна и започна да шумоли с пакета.

„Защо пък да не подремна?“ — помисли Андрей, настанявайки се по-удобно. Той даже затвори очи и за да „извика“ съня, по стар ученически навик започна да брои до хиляда. Но сънят не идваше. В главата му една след друга натрапничаво се трупаха мислите за всичко, което се случи в навечерието на заминаването му от Берлин. В паметта му изплуваха подробности, детайли, предположения. Но всички те не даваха отговор на главния въпрос: как да се обясни странното поведение на старицата Хартвиг и какво отношение има цялата тази история към сестра му?

Изведнъж Андрей се дигна рязко и седна, като подгъна краката си. От неочаквано проблесналата в главата му мисъл изведнъж му стана горещо, сърцето му заби силно. . . Няма ли някаква връзка между туй, което последния път мърмореше Хартвиг, и нейната трагична смърт под колелата на автомобила? Старицата знаеше нещо, искаше да разкаже, да обясни. . . И трябваше да направи това именно в този ден, в който загина. Случайно съвпадение ли, сте-

чение на обстоятелствата ли? Или нещо друго? Но какво именно? На кого пречеше старицата? Къде е сега пръстенът? . . .

— Старикът! — едва не извика Рябинин. — Гостът на фрау Хартвиг! Старицата два пъти спомена за него, намекна, че сега, когато той седи в нейната стая, тя не може дълго да разговаря и през всичкото време поглеждаше към прозореца. Кой е той, този старец? Защо той също го убеждаваше да вземе подаръка за сестра си? А как Андрей не се досети да запита за него Паул?!

— Ех, ти, глупчо! — злобно, на глас произнесе Рябинин по свой адрес.

— Казахте ли нещо? — запита съседът, прекъсвайки яденето.

— Не. . . Простете. . . Това се случва с мен. . .

Сега всичките мисли на Андрей бяха съсредоточени към последното предположение. Не е ли тук ключът за разгадаване на цялата тая история? И как да я разгадаеш, когато старицата е мъртва, презимето на странния гост е неизвестно, а пръстенът е изчезнал. Кого да запита, с кого да се посъветва? Ако той, Андрей, беше в Берлин, тогава работата е друга. Но сега той е във влака. . . Всеки случай ясно е едно — трябва да се предприеме нещо, трябва да се действува!

Но как? . . .

Шеста глава

В ЦЕНТРАЛНИЯ УНИВЕРМАГ

Площад „Свердлов". Големият академичен театър. Миниатюрна, уютна градинка, оградена със стена от зеленина и цветя. Прозрачни водни струи се стремят нагоре и разпръсквайки се, падат в чашата на фонтана. Водният прах приятно освежава въздуха.

Може би никъде в Москва тъй чудновато не се съчетават деловият и празничният живот на столицата, както тук, в този район, наричан по стар навик Центъра. По тротоара загрижено и делово бързат хората. И на същото това място група екскурзианти стоят и се разхождат край зданията, разглеждайки всичко, което екскурзоводът им показва. Човешки потоци непрекъснато текат в метрото и от метрото, летят автомобили, тролейбуси, автобуси. . . А в градинката дълго седят старци и младежи с вестници и книги, лудуват дечурлига, срещат се влюбени. . .

На отсрещната страна на площад „Свердлов" също се е разпростряла неотдавна направена градинка. И тук, на широките удобни пейки, са се разположили почиващи. Те никъде не бързат, четат, дремят и като че ли не чуват как шуми, кипи столицата в непрестанната треска на ежедневието.

Беше слънчев летен ден. Наближаваше вечерта. На една пейка в градинката седеше възрастен мъж с очила и четеше книга. Той бе облечен в светъл, хубаво ушит костюм. Меката шапка и тежкият му бастун лежаха до него на пейката.

Ставаха и си отиваха хора. На тяхно място идваха и сядаха нови, след известно време и те си отиваха, а възрастният мъж все седеше и четеше. Няколко пъти вече към него се приближаваха и питаха зает ли е мястото. И всеки път, преди да отговори, той свиваше леко изпъкналите си сиви очи, внимателно оглеждаше приближилия се и неизменно отговаряше едно и също.

— Извинете, чакам дама. Мястото е заето.

Хората повдигаха рамене и си отиваха: кой ще пречи на солидния човек, запазил за дамата си място на пейката? А възрастният мъж отново се заемаше с книгата, от която току-що го бяха отвлекли.

Мина още известно време. Висок млад човек на около тридесет години, със сив костюм и сив каскет, с книга в ръка бавно вървеше по алеята на градинката, като оглеждаше седящите по пейките. Като видя свободно място, той се отправи към него. Младият човек очевидно също искаше да поседне, да отдъхне, да подиша свеж въздух.

Като се изравни с пейката, той се поспря малко, сякаш не се решаваше да потревожи седящия гражданин, след това направи още една крачка.

— Кажете, моля, това място, на което лежат нещата ви, може ли да се използува? — любезно и многословно се осведоми той, като свали каскета си. Ръката, която държеше каскета, се оказа на височината на очите на седящия гражданин и неговият остър поглед изпод очилата забеляза пръстена, проблеснал на ръката на младия човек. Мъжът с очилата повдигна глава, бегло погледна приближилия се и му отговори с неотменната фраза: — Извинявайте, мястото е заето. Чакам дама.

При това мъжът с очилата почеса с малкия пръст на дясната си ръка горната част на носа си и на пръста му също блесна пръстен.

Младият човек се извини и отмина. „Щом е заето, заето, нищо не можеш да направиш." Той обгърна с поглед съседните пейки, премина през алеята и като не намери никъде свободно място, без да бърза, излезе от градината, спря се до изхода и запуши.

Възрастният гражданин, когото постоянно откъсваха от четенето, вероятно изгуби надежда да дочака дамата. Тя се забави твърде много, срещата явно се проваляше. Той погледна часовника, огледа се наоколо, с досадно изражение на лицето надяна шапката си, взе от пейката бастуна си и бавно излезе от градината. Без да бърза, той стигна до пресечката, постоя известно време на ъгъла, разглеждайки хората и сякаш размишлявайки за нещо, после премина площада и се оказа пред входа на универсалния магазин на Мосторг.

Като влезе в магазина, той попадна в шумната и суетлива тълпа купувачи. Без да бърза, като се стараеше да не се блъска, възрастният мъж започна да се промъква нагоре. Все още нищо не го интересуваше. Радиоуредбата настойчиво приканваше купувачите да се отбият в отдела за съдове, където е получен разнообразен асортимент от стоки, които могат да задоволят вкуса и на най-придирчивите домакини. При приближаването на отдела за готови дрехи манекените с щастливи восъчни лица, с модни костюми и с широки палта примамливо се усмихваха. Почти с всички цветове на дъгата искряха елегантни вратовръзки в специални светещи витрини. Но всичко туй не интересуваше мъжа с очилата. Като се опираше на бастуна си и тежко стъпваше, той минаваше от отдел в отдел, гледайки накриво особено бойките и нетърпеливи посетители на магазина, които го изпреварваха и даже недоволствуваха от бавността му.

Най-после възрастният мъж забави крачките си. Той се приближи към целта на своето идване — отдела за платове. Тук беше най-оживено. Купувачите се трупаха край щандовете, разглеждаха изложените стоки, оживено разговаряха помежду си и питаха продавачите отива ли на възрастен мъж син плат за демисезонно палто, ще има ли велурен плат, защо вчера е имало, а днес няма габардин. . . Нестихващ шум изпълваше въздуха. И тук флегматичността и бавността напуснаха възрастния мъж.

Наистина той постоя още известно време замислен, като се оглеждаше наоколо, но после с неочаквана енергия започна да се промъква към щанда.

Хората ругаеха, блъскаха го с лакти, но отстъпваха пред енергичния напор. Още няколко секунди и мъжът се оказа до самия щанд, притиснат и плътно обграден от човешката тълпа. И тук се случи така, че възрастният мъж се озова съвсем близко до младия човек със сив костюм и сив каскет, същия този, който съвсем неотдавна се разхождаше в градинката на площад „Свердлов" и се интересуваше от свободното място на пейката.

Вероятно младият човек също се интересуваше от платове. . .

— Моля ви се, покажете ми ей това парче — помоли възрастният мъж, показвайки един от рафтовете. И в този момент на пръста му ясно за втори път блесна пръстенът — малка сребриста змия, готова да скочи. Нейните изумрудени очи излъчваха студена зелена светлина. Младият човек, който стоеше до него, за миг вдигна очи нагоре и след това се наведе над щанда, разглеждайки различните по вид и цвят платове.

Продавачът, отговаряйки на многобройните въпроси на купувачите, сложи на масата плата, снет от рафта. Но цветът и качеството не се харесаха на възрастния мъж. Той попипа плата, недоволно поклати глава и помоли да му покажат друг, от този, който лежи отляво на найгорния рафт. Продавачът се качи по стълбич-

ката и до този плат и тежко го хвърли на тезгяха. Този плат очевидно задоволи купувача и той помоли да му отмерят три метра за костюм. Останалото вече бе съвсем проста работа. Докато продавачът пишеше бележката за плащане, докато шумеше и се блъскаше тълпата, притискайки първия ред купувачи към самия щанд, възрастният мъж и младият човек със сив костюм и сив каскет незабелязано, без да вдигат отпуснатите си ръце, си размениха книгите.

Те не си казаха нито дума. Не се погледнаха един друг. Пръв тръгна възрастният мъж с бележката в ръка. Той хвърли след няколко минути бележката и с предишната си мудност и сериозност, без да бърза, излезе от магазина; а младият човек постоя още малко в магазина, поблъска се из другите отдели и също излезе, без да купи нищо.

В ръцете си, както и преди, държеше книга.

А в това време в Берлин старецът, наричан шефа, нетърпеливо чакаше донесение от „Ягуар-13"

Седма глава

ПЪРВОТО ПОСЕЩЕНИЕ НА ЛЕЙТЕНАНТ РЯБИНИН

Влакът бавно влезе в Белоруската гара в Москва. Всички пътници бяха вече облечени и готови за слизане; много от тях с куфари и пакети в ръце се трупаха в тесните коридори, като надничаха за роднини, познати и извикваха носачи.

Андрей Рябинин също се приготви. Новата куртка със златисти пагони плътно прилепваше към юношеската му фигура, ботушите му бяха отлично лъснати, по фуражката му нямаше нито прашинка. Само лицето му — загоряло и гладко избръснато — изглеждаше изморено. Силно стиснатите устни и блясъкът в очите му показваха, че той се вълнува.

Ето и Москва, към която той така се стремеше, за която толкоз мечтаеше там, в чужбина.

Готвейки се за отпуск, Андрей реши, че на една от големите гари, на път от Берлин за Москва, ще прати телеграми на сестра си и на Зоя, известявайки им за своето пристигане. Но след станалото при последния разговор с фрау Хартвиг и на следващия ден у него се породи някаква необяснима тревога. Всички лични планове бяха изоставени. Телеграми той не прати

и сега вървеше сред тълпата по перона на гарата сам, от никого не посрещнат и както му се струваше, на никого ненужен.

Сестра му и мъжът ѝ живееха в нов, наскоро построен дом на улица „Левитан“, недалеч от станцията на метрото, носеща красивото и звучно име „Сокол“. Още завчера Андрей смяташе да се спре у сестра си, където, разбира се, ще му се радват, ще го посрещнат радушно, гостоприемно. А сега той нерешително стоеше на тротоара на площада до гарата, без да знае накъде да тръгне. В хотел? Но нима в такова време ще намериш стая? Към Зоя? Не, неудобно е пред родителите ѝ, пък и самият той ще се чувствува неловко. Да не е годеник я. . . А други роднини или близки познати в града няма. Какво да прави? Няма да стои непрекъснато тук, край гарата.

Площадът вече опустя, шумният многолюден поток от пристигнали пътници се източи и отново се появиха свободни таксита. Андрей прекрачи към най-близката кола, шофьорът разтвори вратичката, включи таксиметъра и се обърна към лейтенанта.

— Накъде?

Само преди секунда Андрей се колебаеше. А сега бързо, сякаш се страхуваше да не промени решението си, изрече:

— Към центъра. В Министерството на вътрешните работи.

В приемната на Министерството имаше много хора и Андрей отначало се смути: към кого да се обърне? След това го обхвана съмне-

ние: кому е нужна тая история с пръстена, която може би и не представлява никакъв интерес?

Без да пуска двата малки куфара, той се приближи към един от дежурните и запита с кого може да поговори по въпрос, по който самият той още не е наясно, но който може би ще заинтересува работниците от МВР. Дежурният погледна лейтенанта и го помоли да почака. След няколко минути той въведе Рябинин в един кабинет. Възрастен подполковник с три реда ордениски ленти на куртката покани лейтенанта да седне, а куфарите да постави настрана, до стената.

— Така — каза добродушно подполковникът, когато Андрей седна на стола до голямата писалищна маса, на която имаше няколко телефона. — Сега съм готов да слушам. Какво ви носи при нас и както изглежда, направо от гарата?

— Да, напра̀во от гарата.

Рябинин сбито, безредно започна да разказва цялата история с подаръка за сестра му, който той получи, след това се върна към старицата, загинала на следния ден при нещастен случай. Лейтенантът бързаше, старайки се колкото може по-скоро да изкаже всичко, което го вълнуваше.

— Ясно — прекъсна го подполковникът. — Подробности засега не са нужни. Моля, покажете документите си.

Той внимателно прегледа всички документи на Рябинин, върна му ги, попита за някои данни за сестрата на Андрей и за нейния мъж, отбе-

ляза нещо в лежащия на писалищната маса бележник и след това каза:

— Правилно сте постъпили, лейтенант, че дойдохте при нас. Моля ви да оставите куфарите тук, а вие почакайте в приемната. Аз ще доложа на когото трябва за вашето пристигане, ще наредя да ви дадат пропуск. Ще ви приеме другар, на когото вие подробно ще разкажете всичко. Една минута. . . Рябинин, Андрей Игнатиевич?

— Тъй вярно.

— Добре. Пропуска ще ви донесат тук.

. . Времето течеше мъчително бавно. Андрей непрекъснато поглеждаше часовника и му се струваше, че стрелките се движат бавно, много бавно.

След четиридесет минути Рябинин бе приет от полковник Димов. Лейтенантът пак така развълнувано и сбито, както и при неотдавнашната беседа в приемната на Министерството, започна да разказва за последната си среща с фрау Хартвиг и подаръка за сестра му, обаче Димов, усмихвайки се приятелски, го спря:

— Най-напред се успокойте, другарю лейтенант. Разказвайте, без да бързате, поред. Не възразявате, нали?

— Разбира се. . Простете, другарю полковник, вълнувам се. . .

— Та нали аз искам да се успокоите, тогава ще можем и да поговорим по-подробно.

Сергей Сергеевич започна да разпитва Рябинин за живота и службата в Германия, за впечатленията му от чужбина, за самочувствието

и почивката на съветските офицери. Отговаряйки на въпросите на полковника, Рябинин постепенно се успокои, непринудено се увлече в разговора и естествено премина към разказа за сестра си, за фрау Хартвиг, за последната среща с нея, за получения и върнат подарък и за неочакваната смърт на Хартвиг два часа преди отпътуването му за Москва. Димов слушаше мълчаливо и много внимателно, рядко прекъсвайки Рябинин с кратка реплика или уточняващ въпрос.

— Не можете ли да опишете външността на госта на фрау Хартвиг? — запита Димов, вземайки си бележка на голям лист хартия.

— Неговата фигура се запомня. . . Висок, слаб, кокалест. . . големи червени ръце. . . Какво още? Погледът му някак си тежък, неприятен. Да, ако се не лъжа, на бузата му има брадавица или нещо подобно.

— Тъй, тъй. Добре. . .

Моливът на Димов бързо бягаше по хартията.

— По-рано никога ли не сте го виждали в дома на Хартвиг?

— Не, никога.

— За своята болна приятелка фрау Хартвиг разказвала ли ви е?

— Не, никога.

— Със сестра си пишехте ли си?

— Много рядко.

— Тя някой път молила ли ви е да наминете към фрау Хартвиг, да я поздравите, да ѝ занесете нещо?

— Не, нито веднъж.

— Добре. . . Какъв беше пръстенът? Вие видяхте ли го?

— Не. За съжаление аз даже не отворих кутийката.

— Да, жалко — замислено провлече Димов, но като забеляза огорчение и смущение на лицето на лейтенанта, добави: — Собствено вие и не сте успели да направите това.

— Разбира се — охотно се озова Рябинин. — Всичко стана тъй неочаквано.

Иззвъня телефонът. Димов вдигна слушалката.

— Полковник Димов. . . Да, да. . . Разбрано. Добре, Алексей Петрович, елате.

Димов постави слушалката и погледна Рябинин, като че ли припомняйки си къде бе прекъснат разговорът им.

— Всичко ли разказахте, другарю лейтенант?

— Май че всичко, другарю полковник.

— Всичко, добре! — полковникът помълча и неочаквано добави: — Що се касае до вашите роднини, за които вие разказахте в нашата приемна, вие малко сгрешихте, другарю лейтенант. Съпругът на вашата сестра Иван Василиевич Барабихин не е капитан, а инженер-майор, и името на института, в който той работи, вие малко посбъркахте.

Рябинин се смути и призна, че вероятно е „поизостанал“, тъй като отдавна нищо не е чувал за сестра си и за нейния мъж. Искаше му се веднага да узнае защо полковникът тъй добре е осведомен за Барабихин, но се въздържа и нищо не запита

А Сергей Сергеевич вече разпитваше как е пристигнал лейтенантът, знае ли сестра му кога точно ще пристигне, обадил ли се е той от гарата в къщи? Като получи отговор на всички тези въпроси, полковникът, удовлетворен, кимна с глава.

На вратата се почука. Влезе невисок, белокос капитан с открито, приветливо лице.

— Разрешете? — капитанът се спря на прага.

— Да, да . . . Заповядайте.

Рябинин стана и поздрави старшия по звание. Капитанът вежливо кимна глава.

— Лейтенант Рябинин, днес пристигнал от Берлин — каза Димов. — Дошъл да сподели своите берлински впечатления и съмнения. Те още са твърде неясни, но любопитни . . . Да, да, твърде любопитни . . .

Капитанът помълча, очаквайки по-нататъшни подробности, но полковникът стана и добави:

— Алексей Петрович, постойте тук заедно с лейтенанта. Аз скоро ще се върна.

— Добре, Сергей Сергеевич.

Димов излезе. Капитанът с нескрито любопитство огледа лейтенанта и седна на дивана до стената. Рябинин очакваше, че капитанът ще започне да го разпитва за нещо, но той привлече към себе си пакета вестници, които лежаха на дивана, разтвори един от тях и се задълбочи.

— Не искате ли да прегледате нов вестник? — дружелюбно предложи той след минута.

— Благодаря, с удоволствие.

Рябинин взе „Правда". Уводната статия бе посветена на прибирането на реколтата. Теле-

грами от всички краища на страната съобщаваха за успехите на стоманолеярите, за постиженията на текстилците, за научните конференции в институтите на Академията на науките. В съобщенията от чужбина се мяркаха заглавията: „Подривната дейност на американското разузнаване", „Нови провокации срещу страните с народна демокрация"... Андрей преглеждаше заглавията, прочиташе отделни пасажи, но не можеше да се съсредоточи. Вълнуваше го въпросът — как ще свърши цялата тая история? Може би, той напразно побезпокои работниците от МВР, сега ще се изясни, че всички негови подозрения и страхове са напразни, и той ще си иде оттук успокоен, с облекчено сърце.

Полковникът дълго не се връщаше. Понякога звънеше телефонът. Капитанът ставаше, вземаше слушалката и тихо отговаряше.

— Капитан Уваров слуша... Полковникът го няма, скоро ще се върне. — После пак сядаше и шумолеше с вестниците.

Най-после вратата се отвори и Димов влезе в кабинета, както се стори на Рябинин, възбуден с голям пакет в ръцете. Походката му бе бърза, движенията му стремителни и целият той изглеждаше стегнат, подмладен. Уваров, щом погледна началника си, разбра, че е „напипано" интересно, важно нещо и предстои сериозна работа. Именно в такива минути полковникът обикновено се преобразяваше — изчезваше умората, в очите му се появяваше пламък, в гласа му звучаха властни нотки и всич-

ки околни се заразяваха от неизчерпаемата му енергия и трудоспособност.

Димов седна на масата, сложи пред себе си пакета и доволен каза:

— Не напразно дойдохте при нас, лейтенант, не напразно...

Сърцето на Рябинин отново заби силно, той целият се наклони напред, очаквайки какво още ще каже полковникът. Но последният неочаквано запита:

— Кажете, комсомолец ли сте, комунист ли сте?...

— Кандидат... По-рано бях в комсомола...

— Отлично... Тогава слушайте. Давам ви като на млад комунист поръчение. Трябва да го изпълните точно, иначе ще ни развалите цялата работа...

— Готов съм, другарю полковник, да направя всичко, което е необходимо. Готов съм...

— Не се съмнявам — прекъсна го Димов и се усмихна. — Засега от вас се иска малко... Най-първо дайте да видим с вас една снимка.

Димов извади от пакета снимка и я подаде на лейтенанта. От снимката към Рябинин погледна слабото, мрачно лице на госта, който той видя в къщата на фрау Хартвиг един ден преди тръгването си. Рябинин неволно се стъписа изумен. Наистина на снимката старецът изглеждаше по-млад, висока бяла яка със старомодна черна връзка подпираше жилестата му шия; той имаше тържествен вид като на парад, но Андрей веднага го позна.

— Това е същият тоя, когото видях у Харт виг — възбудено проговори Андрей, връщайки снимката. — Безусловно. Това е той!

— Не грешите ли?

— Не, невъзможно е да се сгреши . . . На снимката даже брадавицата личи. Погледнете.

Димов също внимателно се вгледа в снимката, бегло погледна стоящия отзад Уваров и отново я скри в пакета.

— Благодаря, лейтенант — в гласа на Димов Рябинин долови нещо топло, задушевно. — Аз също мисля, че вие не сгрешихте. Не, лейтенант, ние с вас не сгрешихме — повтори полковникът, подчертавайки думата „ние". — А сега слушайте внимателно. За идването ви при нас никому нито дума. В това число — нито на сестра ви, нито на нейния мъж . . . Не мислете за тях нищо лошо — така трябва в интереса на работата и на тяхното спокойствие. Ясно ли е?

— Ясно. А за това, което се случи в Берлин?

— За него можете да говорите. Само не се опитвайте да правите някакви изводи, ще бъдат преждевременни. Възможно е да ни потрябвате. Ще ни бъде нужна вашата помощ. Ето ви нашите телефони — моя и на капитан Уваров.

Димов записа номерата на телефоните и подаде на лейтенанта листа, откъснат от бележника.

— Ако стане нужда, обадете се. Ако ни потрябвате — ще ви извикаме. Ясно?

— Ясно.

— Къде смятате да отседнете?

— Още не съм решил, другарю полковник. Исках да поживея при сестра си . . . Но може би ще е по-добре да се настаня в офицерския хотел?

— Няма да е лошо. Ще може ли да се настаните?

— Ще отида в комендантството. Надявам се да намеря легло.

— Е добре. Ако има трудности — обадете се, аз ще ви помогна. А сега — благодаря за посещението. Пожелавам ви успех . . . Повече почивайте, посещавайте театри, музеи, стадиона „Динамо". Навярно обичате футбола?

— Запален съм, другарю полковник . . .

— Не се съмнявам. А девойка, годеница имате ли? Навярно ви чака?

Рябинин се смути, не намирайки думи да отговори. Димов хитро смигна:

— Тайна? Е, щом е така — няма да питам. В тези тайни ние не се месим. Дайте си пропуска, лейтенант.

Димов разписа пропуска, подпечата го с малък печат и като стисна ръката на лейтенанта, каза:

— До скоро виждане . . . Радвам се, че се запознахме с вас.

Когато Рябинин излезе, в кабинета се възцари тишина. Уваров искаше за много неща да попита, да узнае какво е съобщил лейтенантът, що за снимка донесе и показа полковникът, но той бе свикнал да не задава излишни въпроси и чакаше началникът да заговори сам. Димов, наведен над масата, като че ли нещо обмисляше, пресмяташе, съпоставяше.

Измина минута, втора... Най-после полковникът повдигна глава и бавно каза:

— Прибързаността в разсъжденията води към неправилни изводи, уважаеми Алексей Петрович.

Уваров не издържа:

— Това упрек ли е, Сергей Сергеевич?

— Ако искате — да, упрек.

— По какъв повод?

— По повод на това, че прибързаността води обикновено към неправилни изводи. Впрочем вие всичко сам ще разберете — и много скоро. Кажете как е работата с Барабихини?

— Всичко е в ред, другарю полковник.

— По-точно?

— Барабихини водят затворен живот. Почти никъде не ходят, а и при тях рядко някой отива. Майорът изглежда и в къщи работи.

— В къщи?

— Тъй вярно... А жена му денем — в града, вечер — в къщи. Нормално живеят!

— Много добре. И въпреки това сега за нас е много важно да бъдем нащрек. Сядайте де Алексей Петрович, защо стоите напразно?

Капитанът седна на стола и попита:

— Сергей Сергеевич, нещо ново ли се е случило, допълнителни данни ли получихте?

— Получих, драги, получих! И съвсем от друга страна.

— Какво именно? — Уваров се наклони напред.

— Лейтенант Рябинин, който току-що бе тук, е роден брат на жената на Барабихин. Той днес е пристигнал от Берлин. Той трябва-

ло да донесе на сестра си подарък от фрау Хартвиг пръстен.

— Хартвиг! — не се сдържа капитанът. — Ние за нея правихме запитване.

Димов почука с пръст по пакета, който стоеше пред него на масата.

— Ето тук е отговорът на нашето запитване в Берлин. Домакинята Марта Хартвиг — майка на активиста от Съюза на свободната германска младеж Паул Хартвиг — е честна, лоялна немкиня. — Той помълча и тихо добави: — Тя не е вече между живите. Преди два дни е загинала под колелата на една лека кола. За това ни съобщи лейтенант Рябинин.

Полковникът млъкна и се замисли. Мълчеше и капитан Уваров. Така изминаха няколко минути. Полковникът стана от бюрото и закрачи из кабинета.

— Възможно е смъртта на фрау Хартвиг да е трагична случайност. В такъв град като Берлин това е напълно вероятно. Но всичко, предшествувало тая смърт, е много странно, много странно. Да опитаме, Алексей Петрович, да се ориентираме по това, което имаме . . .

Сергей Сергеевич се приближи до масата, взе лист хартия, написа с едри букви „Лаборатория „С“ — Барабихин“ и загради тези думи с голям квадрат. Той го съедини с малки квадратчета и кръгчета, всяко от които имаше свое название. Вляво от големия квадрат той разположи всички известни му лица в Берлин: собственика на оказиония магазин Щруме, съединен с тънка черта с Хартвиг, която продължаваше по-нататък чрез Рябинин към сестра-

та на лейтенанта и към Барабихин. А вдясно от големия квадрат се появи Липатова, с нея с пунктир бе съединен Сиротински. Като помисли няколко секунди, Сергей Сергеевич зачеркна линията, съединяваща Сиротински и Липатова, и квадратчето със Сиротински се оказа изолирано, но не задълго. Появи се нова линия, тя продължаваше от Сиротински направо към Барабихин и се прекъсваше някъде по средата, като изстреляна, но още недолетяла стрела.

После твърдо, без да мисли много, Димов съедини линиите, идващи от кръгчетата с имената Щруме и Сиротински, и над точката, където те се съединиха, написа „Берлин".

Алексей Петрович Уваров внимателно следеше възникващата на хартията схема . . . Той започваше да разбира хода на мислите на началника си . . . И за него схемата също преставаше да бъде безжизнена, неразбираема и неумело направена скица за чертеж. Тя се превръщаше в полесражение. На схемата живееха, сблъскваха се хора — приятели, врагове; техните планове, стремежи, съдби чудновато и засега още не съвсем ясно се преплитаха, противостояха един на друг. И в настъпилата тишина, гледайки наведената над схемата бяла глава на началника си, капитан Уваров усети прилив на радост за туй, че партията е поверила на него, на Уваров, важната и трудна работа на чекист, поставила го е на огневата линия.

— Алексей Петрович — внезапно запита Димов, — Барабихини в самостоятелна квартира ли живеят?

— Не, Сергей Сергеевич. Аз вече докладвах. Апартаментът има три стаи. Двете от тях заемат Барабихини, а в третата живее самотна жена. Учителката от 254-то средно училище Ана Андреевна Кротова.

Като изслуша помощника си, Димов присви очи и с горната страна на китката си потърка челото си, обсъждайки внезапно възникналата мисъл. Както личеше, тази мисъл дойде твърде навреме, понеже полковникът, продължавайки все така да мижи, доволно се обърна към Уваров и каза:

— Ето що, Алексей Петрович! Вземи колата и бързо, вежливо, акуратно доведи тук съседката на Барабихини. Как я назова ти?

— Кротова Ана Андреевна.

— Ана Андреевна Кротова . . . Без шум и никой да не разбере.

Уваров стана:

— Слушам, Сергей Сергеевич! Разрешете да вървя?

— Върви и по-бързо!

Когато капитанът излезе, полковникът поседя още няколко секунди замислен, след това бавно сне телефонната слушалка, избра номера и помоли началника си незабавно да го приеме.

Осма глава

УВЛЕЧЕНИЕТО НА ТАСЯ БАРАБИХИНА

Съпругата на инженер-майор Иван Василиевич Барабихин Таисия Игнатиевна Барабихина караше 26-та година и това много я огорчаваше. Тя решително не искаше да старее и смяташе своите 26 години за „ужасна възраст“. За това тя обикновено говореше с престорена тъга, която все пак не можеше да скрие нейната жизнерадост и женско кокетство.

Тася изглеждаше доста младичка и много познати, които обичаха да отгатват възрастта, обикновено грешеха и ѝ даваха не повече от 20 години. На мургавото кръгло, с правилни черти лице изпъкваха черни блестящи очи, в които искряха весели пламъчета. Сложна прическа от светли златисти коси украсяваше главата ѝ. Спортните рокли и костюми отлично хармонираха със стройната ѝ фигура. С целия си облик тя приличаше на девойка, току-що встъпваща в прекрасния период на своя разцвет.

Тася не завърши гимназия. На петнадесет години, през първата година на войната, тя остана без родители. В далечния Челябинск, където бе евакуирана заедно с по-малкия си брат и живееше у старата си леля, Тася следва-

ше курсове по машинопис. А когато отшумя войната и Тася се върна обратно в Москва, девойката не пожела да се учи повече. — На мен дори някак ми е неудобно — казваше тя, вдигайки рамене — на деветнадесет години да седя на чина с момиченцата. — Но това беше само претекст за оправдание. На Тася просто не ѝ се учеше. Тя живееше сама в стаята, останала от родителите ѝ, работеше в управление местна промишленост и получаваше добри пари. Брат ѝ учеше във военното училище.

Като ученичка Тася бе весело и палаво момиче, на което ученето му се струваше като неизбежно бреме, дисциплината — „потъпкване на личността", а обществената работа — излишно губене на време. Учителите я обичаха за способностите и паметта ѝ, за искреността и добротата. Но всички те, срещайки се в учителската стая или на заседания на педагогическия съвет, се съгласяваха, че Тася Рябинина е твърде палава и непостоянна и че бъдещият житейски път на девойката все още не е ясен.

През 1948 година Тася се запозна с военния инженер Иван Василиевич Барабихин. Той бе с 10 години по-възрастен от Тася. Сериозен и много скромен, той ярко се отличаваше от повечето нейни познати и приятели.

И все пак, въпреки различието в характерите, Тася от ден на ден все повече и повече се привързваше към него. Тя скучаеше, когато дълго не го виждаше, нервничеше, когато той не ѝ се обаждаше по телефона. Компанията, в която Тася прекарваше свободното си време до запознаването си с Барабихин, сега ѝ изглеж-

лаше скучна и неинтересна. Тася искаше да бъде с Иван и само с него. И през една студена януарска вечер тя се почувствува истински щастлива. През тази вечер Иван Василиевич Барабихин, развълнуван и смутен, запита — иска ли Тася да стане негова жена?

Въпреки че стана съпруга на военния инженер Барабихин, въпреки че ходи с него в чужбина и се върна обратно, Тася запази много свои черти и наклонности, които тя проявяваше още в училище. Тя си остана пак такава лекомислена, кокетна, увличаща се, любителка на всевъзможни украшения и развлечения. Наистина по настояване на мъжа си, Тася преглеждаше вестниците, четеше книги и даже се записа в курс по кроене и шев. Но всичко това тя правеше без никакъв интерес и вътрешна необходимост, а само защото обичаше Ваня и искаше да му угоди.

Като гледаха младата двойка Барабихини, хората се учудваха: колко различни са те. Иван Василиевич бе пълна противоположност на жена си. Скромен, мълчалив, необикновено търпелив и трудолюбив, той много работеше, и в института, и в къщи. Даже през свободните минути главата му бе винаги заета с всевъзможни планове, проекти, конструкции. Той обичаше своята работа с обичта на съветски инженер, офицер, комунист, на когото е близко и скъпо всичко, с което живее страната, с което се гордее армията, всичко, което постепенно, малко по малко е укрепвало и укрепва мощта на родината. Върху чертежите оживяваха неговите трудове, а в моделите — малки като играчки —

се осъществяваше замисълът на конструктора ... И когато по тези модели започваше строенето на нова машина, Барабихин изпитваше толкова чувства, че и сам не би могъл да определи, кое от тях е главното — радостта, гордостта или съзнанието за изпълнен дълг? ...

Втора негова любов бе Тася. Към жена си той се отнасяше с трогателна нежност, грижеше се за нейното здраве, прощаваше ѝ малките женски слабости и недостатъци в характера. Връщайки се късно вечер в къщи, Иван Василиевич разпитваше жена си как е прекарала деня, не е ли скучала и като се вглеждаше в черните и блестящи очи, нежно я целуваше. Тася му разказваше какво е правила, с кои приятелки се е срещала, къде е ходила, в какви магазини се е блъскала. Слушайки бъбренето на жена си, Барабихин след минута внезапно разбираше, че мисли за друго — за незавършените чертежи, за изпробванията, които ставаха, за последната статия в теоретичното списание ...

— Та ти не ме слушаш — цупейки се, казваше Тася. — Ти съвсем престана да обръщаш внимание на жена си.

Да, Иван Василиевич не слушаше какво разказва жена му, тъй като това просто не го интересуваше. Е, била по магазините, стояла на опашка за някакъв „креп марокен" (и името му едно такова — неразбираемо! . . .), била с приятелка на кино, яла сладолед ... Все едно и също, едно и също и нищо ново. Но понеже не искаше да обижда Тася, той, прогонвайки собствените си мисли, я уверяваше:

— Аз слушам, Тасенка, внимателно . . . значи хареса ти тази материя, как се . . .

— Панбархет! . . .

— Така . . . Е, и по-нататък какво?

— По-нататък нищо. Аз виждам, че на тебе всичко това ти е безинтересно . . . А на мен ми е скучно . . . Тебе вечно те няма, аз винаги съм сама . . . Ето, ще се влюбя в някого, тогава ще видиш! . . .

— Де, де! — Барабихин шеговито заплашваше с пръст, а на душата му бе тежко. Припомняше си смъртта на двегодишното им дете, той така обичаше малкия и Тася също. Тя можеше да бъде прекрасна майка . . . Припомняше си Берлин, цялата тази неприятна история с Щруме, за която той впоследствие никога не говореше с Тася . . . Действително Тася винаги е сама, свободно време — много, от безделието до глупостта има само една крачка. Той знаеше това. Не, трябва все пак някак да намери време и за жена си, да я увлече с някаква работа, да я накара да учи . . .

Тежко въздъхвайки, Иван Василиевич обръщаше глава към своя кабинет. Там на голямата писалищна маса лежаха неговите книжа — бележници, чернови. В тях той записваше — съвсем накратко — отново възникналата мисъл, началото на нова оригинална идея. А след това, на другия ден, в своя служебен кабинет превръщаше тези кратки бележки в стройни изчисления, схеми, чертежи. Цялото това „домакинство“, тръгвайки си за в къщи, той заключваше в желязна огнеупорна каса.

Като целуваше още веднъж жена си, Иван Василиевич сядаше на бюрото и придръпваше книжата към себе си.

Забелязвайки мъка по лицето на мъжа си, Тася също замлъкваше и се укоряваше за глупавите, неволно избърборени думи: „Ето, ще се влюбя в някого . . .“ Не, тя не се канеше да се влюбва, та и познати мъже почти нямаше — само жени, съседки, стари приятелки. Освен това тя вече веднъж създаде на мъжа си и на себе си много неприятности. Берлин, оказионният магазин, Щруме . . . Не, не, не трябва да си спомня . . . Тя има добър мъж, уютна квартира и е напълно осигурена материално — какво иска още? . . .

Веднъж Иван Василиевич Барабихин, като се върна в къщи късно вечерта след събрание, завари жена си необикновено развълнувана. Ту смеейки се, ту плачейки, тя му разказа, че тая вечер, преди един час, с нея се случило „нещо ужасно“. Знаейки, че днес Иван Василиевич ще се върне късно, тя се забавила у едни познати и се връщала в къщи към 11 часа вечерта. Било вече тъмно, улиците опустели. На ъгъла, недалеч от къщи, към нея внезапно се спуснал някакъв хулиган и ѝ измъкнал от ръцете чантичката. Изненадана Тася извикала. Но в същата минута на помощ ѝ се притекъл неизвестен мъж. Той хванал крадеца за шията, отнел от него чантичката. . . Хулиганът веднага избягал и се скрил в тъмнината. Тъй като Тася била много изплашена и даже се разплакала, мъжът я изпратил до в къщи. Оттогава е изминало повече от час, а тя никак не може да се успокои.

— Да, имала си късмет — каза Иван Василиевич, прегръщайки жена си. — Добре, че наблизо се е оказал смел човек. Ти поне благодари ли му?

— Разбира се, как не!

— Но кой е той, разбра ли?

Тася объркано вдигна рамене.

— Аз даже не се досетих да запитам, а той. . .

— А той бе толкова скромен, че не си каза името. Истински мъж! — похвали Иван Василиевич, после помълча и добави: — Друг път, когато се забавиш до късно, обаждай ми се по телефона в службата, аз ще минавам да те вземам.

Иван Василиевич се приближи до прозореца и погледна към улицата.

— Ще трябва да се заяви в милицията — проговори той. — Дявол знае какво е! . . .

На другия ден този случай с всичките му страхове и вълнения бе забравен. Сутринта Тася се събуди в добро настроение, поизлежа се известно време в леглото, след това се зае с почистването. Метейки стаята и избърсвайки праха, тя си тананикаше и даже няколко пъти пусна радиограмофона. Тя имаше много плочи. Веселите арии из оперети се сменяваха със старинни романси, песните на съветски композитори се редуваха с провлечените, мъчителни мелодии, изпълнявани от Вертински. Тася поставяше поред всички плочи, без избор, стига да звучи музика, стига да се пее за живота, радостта, любовта.

Съпругът ѝ обеща днес да си дойде по-рано и това също радваше Тася. Такива слу-

чаи бяха редки. Тя реши да сготви за вечеря най-вкусните и любими на мъжа ѝ ястия и с увлечение се зае с готвенето.

Денят премина в домакинствуване, бързо, незабелязано. В седем часа вечерта се позвъни и Тася се спусна да отвори входната врата, учудвайки се: защо Ваня звъни, да не си е забравил ключа? Но на прага стоеше брат ѝ, Андрей.

— Андрейка! — извика Тася и увисна на шията му. — Колко е хубаво, че пристигна! Влизай, влизай! Защо не ми прати телеграма, щях да те посрещна... А къде е багажът ти?

— Тръгнах неочаквано, затова и не телефонирах — отговори Андрей. — А багажът ми е в офицерския хотел. Реших да не ви притеснявам.

— Как не те е срам, Андрейка! Влизай, влизай, а там ще се разберем!

Андрей влезе в стаята и се огледа наоколо.

— У вас е уютно. Добре сте се обзавели. А ти си си все такава малка и чипоноса...

— Ти си чипонос... Признай си, защо не ме предупреди, че пристигаш?

Андрей се оправдаваше с десетки доводи.

— Не ме упреквай, Тася, тъй е по-удобно и за мен, и за вас. Аз ще излизам често, ще се разхождам до късно, защо да те заангажирвам?

Тася от детство обичаше брат си и неговото пристигане искрено я зарадва. Като го настани в креслото, тя го закачаше, прегръщаше го и непрекъснато бърбореше.

— Колко се радвам! И Ванюша много ще се радва. Но защо все пак ти отиде в хотел? Защо? Ето този диван щеше да бъде на твое раз-

положение. Това нощно шкафче е за тебе... Костюма ти кога да изгладя — сега или по-късно?

— Почакай, не бързай — дърпаше се Андрей. — Дай да се ориентирам, да се огледам. Ти изглеждаш добре, поправила си се, разхубавила си се. А знаеш ли за малко не ти донесох от Берлин подарък от твоята бивша хазяйка фрау Хартвиг. Помниш ли я?

— Фрау Хартвиг? Разбира се, помня. Малка, смешна, но добра старица. Тя бе тъй привързана към мене. Но защо казваш — за малко не ти донесох?

— Защото отначало, като узна, че тръгвам за Москва, тя ми даде подаръка, едно малко пръстенче, а после си го взе обратно — отвърна Андрей.

Тася не повярва. Тя се засмя, реши, че брат ѝ просто я подиграва, но когато Андрей ѝ каза за внезапната смърт на фрау Хартвиг, Тася притихна и забравяйки пръстенчето, се огорчи, замлъкна.

Андрей видя как Тася се разстрои, като чу за смъртта на Хартвиг, и как лицето ѝ, току-що смеещо се и радостно, стана тъжно. И в сърцето му трепна топло чувство към сестра му. Колко проста и непосредствена е тя. Не, не, Тася не е способна на нищо лошо... Но защо все пак полковникът така се заинтересува от разказаната му история? Защо той е толкова осведомен за Барабихини?...

Като си дойде в къщи, Иван Василиевич също се зарадва на госта. Потупвайки Андрей

по рамото и обръщайки го на всички страни, той със задоволство казваше:

— Я, да те видя, юнак! Пораснал си, укрепнал си, отличен строевак сигурно си станал, не си като нас, щабните, учените...

Той се смееше, шегуваше се, предложи да пийнат в чест на пристигането по чашка портвайн и изобщо бе във весело разположение на духа. Настроението му явно се понижи, когато Тася разказа за странната постъпка на фрау Хартвиг и за смъртта на старицата.

— Жалко за старицата — бавно произнесе той, свивайки и без туй късогледите си очи. — А колкото за подаръка, добре че не го донесе и въобще не трябваше да го вземаш.

— Защо? — възкликна Тася. — Може да е била някоя прекрасна, чуждестранна вещ...

— Та там е работата, я — отвърна Барабихин и замълча.

Андрей разбираше Иван Василиевич, съгласяваше се с него и мислено пожелаваше този „нестанал" подарък да се провали по дяволите...

Разговорът се прекъсна. Всеки се задълбочи в своите мисли. Барабихин мислеше, че утре ще трябва да се обади на полковник Димов и да му разкаже какво е станало в Берлин. А Тася мълчаливо седеше на канапето. В този момент тя се смяташе за обидена от всички и много нещастна.

През тази вечер Барабихини не пуснаха Андрей и го накараха да нощува у тях. Когато той се събуди на сутринта, Иван Василиевич

вече не бе в къщи — отишъл на работа, а Тася, надянала престилка, домакинстваше.

— Ставай, сънльо — каза тя. — Аз ей сега ще те нахраня с твоите любими яйца на очи.

През време на закуската Тася подробно разказваше на брат си за своето житие-битие. Всичко върви добре, от всичко е доволна, само че Ваня е вечно зает и тя го вижда само рано сутрин и късно вечер. Но той обещава скоро да завърши някаква важна и секретна работа и тогава ще си идва в къщи навреме, не по-късно от седем часа вечерта.

Андрей на свой ред разказа на сестра си как живее в Берлин, похвали се с успехите си в службата, обеща да дойде заедно със Зоя, която Тася не е виждала.

Те се сбогуваха доволни един от друг.

— Обаждай се по телефона и идвай по-често — помоли Тася, изпращайки брат си, — иначе ще ти се сърдя.

— Слушам, ще се обаждам и ще идвам! — вече от стълбата, шеговито отрапортува Андрей.

Вечерта, приготвяйки вечеря на мъжа си, Тася както обикновено му разказваше всички новини, насъбрали се през деня. Между другите новини тя съобщи и това, че днес у тяхната съседка, премилата Ана Андреевна, неочаквано пристигнал нейният племенник някъде о́т дълбоката провинция. Такъв славен и мил момък. Ние вече се запознахме. Казва се Володя. Наистина отседнал не тук, а някъде у приятел, те заедно се подготвят за институт, но преду-

предил Ана Андреевна, че често ще идва у нея и ще учи, когато я няма.

— Чудесно — зарадва се Иван Василиевич. — Андрей ще е зает със Зоя, а Володя понякога ще може да ти прави компания, а ти като столичанка сама го покани на театър, иди с него в Третяковската галерия. Москва се слави с гостоприемството си. А и Ана Андреевна ще се радва, ами че за нея е трудно да тича по Москва.

— Много ще му е интересно пък на този младеж да се разхожда по Москва с такава старица като мен — засмя се Тася. — Пък и аз го видях само набързо, отдалече. . .

— А своя благороден рицар ти тъй и не го срещна повече? — запита Иван Василиевич.

— Не, Ваня, навярно той не живее в нашия квартал и никога няма да го видя.

Но Тася се излъга. На другия ден на същата улица и почти на същото място, тя се сблъска с този, който я спаси от крадеца. Към нея се приближи висок, още млад мъж с приятно, загоряло лице. В ръцете непознатият държеше свитък вестници и списания. Той повдигна шапката си и вежливо каза:

— Здравейте. . . Как се чувствувате?

Тася веднага позна своя спасител.

— Здравейте. . . Как съм ви благодарна за помощта. . . Знаете ли, така бях изплашена. . едва дочаках мъжа си. Той също ви е тъй благодарен. . .

— Няма защо? Това е дълг на всеки мъж. Жалко само, че този негодник избяга. Трябваше

да го закараме в милицията, за да си получи заслуженото.

— Нищо — отговори Тася, — някъде все ще се хване.

Разговаряйки, те стигнаха до станцията на метрото „Сокол“. Тук имаше пазар на цветя и Тася трябваше да купи букет за рождения ден на една от многобройните си приятелки. Разговорът с непознатия бе удивително лек и прост. Смеейки се и шеговито съжалявайки, че няма у себе си визитна картичка, той се представи: Юрий Владимирович Рушчински, журналист, сътрудник на много вестници и списания; често е в командировка, пътува из страната. Самотен. И когато Тася недоверчиво поклати глава, той даде честна дума, че това е именно така — съвсем самотен. През свободното време се увлича в тенис и особено в риболов. Ходи, разбира се, и на театър, на концерти — без това културният човек не може да живее.

Тя въздъхна.

— Завиждам ви. . . А моят мъж е вечно зает, даже и през почивните дни, така че на театър ние отиваме много, много рядко. . . А аз толкова обичам театър, музиката. . .

— Жалко, жалко! — искрено и просто каза Рушчински и веднага, като че ли се сети за нещо, добави: — Ако вие сама позволите. . . аз съм винаги на вашите услуги. . . Драго ще ми бъде да ви поканя на театър. . .

Тася оцени скромността на своя нов познат, но все пак кокетно забеляза:

— Охо! . . . Какъв сте прибързан, току-що се запознахме и веднага на театър. . .

Тася избра и купи харесалия ѝ букет от рози и гергини.

— Чудесен букет — похвали цветята ѝ Рушчински и се заинтересува: — Кого ще ощастливите с него?

— Тайна! — отговори Тася. — А за да не завиждате — ето ви!

Тя извади от букета една яркочервена роза и я забоде на сакото на Рушчински.

— Това е в знак на благодарност за спасяването на моята чантичка — каза тя, смеейки се.

Тася се раздели с Рушчински с повишено настроение и неосъзнато вълнение. Той ѝ хареса и по външността си, и по маниерите си, а освен това нали той именно ѝ оказа такава голяма услуга оная вечер. С усета на жена Тася чувствуваше, че и тя е направила впечатление на новия си познат. Неговата покана за театър даже я поласка. Но неудобно е още първия ден да се съгласи. Освен това как ще погледне на това мъжът ѝ? . . . На въпроса на Рушчински, кога ще я види отново, Тася неопределено отговори, че е възможно утре през същото време, тук. . . Тя обича цветята и често купува. Може би и утре също. . . Но за себе си тя веднага реши, че ще дойде непременно.

Възбудена, Тася се отправи към къщи. Пред самия вход тя се сблъска с племенника на съседката Ана Андреевна.

— Володя, вие към нас ли? — запита Тася, усмихвайки се приветливо на младежа.

— Към вас, Таисия Игнатиевна — отговори той, показвайки пакета книги, които носеше под мишница. — Изпитите започват. . . Какъв чу-

десен букет имате! . . . — Володя с възхищение погледна цветята. — Подарък?

— Който иска много да знае, бързо остарява — засмя се Тася.

— А аз мисля обратното — поклати глава младежът. — Повече ако зная, ще започна да младея.

Разменяйки шеговити фрази, те влязоха в апартамента и се разделиха всеки в стаята си.

За срещата си с Рушчински Тася нищо не каза на мъжа си. Защо? На тоя въпрос като че ли и самата тя не можеше да отговори. Да се връща към разговора за чантичката не ѝ се искаше, а познанството с Рушчински изведнъж, въпреки волята ѝ, придоби някак си личен, интимен характер. Нали утре тя пак ще го види. И за утрешния ден ли да разкаже? Не, не си струва, няма смисъл. . .

На следващия ден Тася вървеше към пазара за цветя с двойнствено чувство: искаше ѝ се Рушчински да не дойде и с това да завърши познанството си с него и едновременно ѝ се искаше той да е тук, да я чака, да говори с нея.

Високата фигура на Рушчински тя видя още отдалече. Той бързаше насреща и ѝ подаде неголям, но отлично подбран букет цветя.

— Вчера вие ми подарихте роза в знак на награда за спасяването на вашата чантичка — каза той, широко усмихвайки се, — а днес приемете този скромен букет от мен в знак на нашето познанство и бъдеща дружба.

Той продължително загледа младата жена и Тася се изчерви, поблагодари и взе букета. Нали обичаше цветята, не можеше да откаже.

През този ден те не се разделиха веднага, дълго бродиха по Ленинградското шосе, а когато изгладняха и Тася се измори, се отбиха в стадиона „Динамо“ и обядваха в летния ресторант. След тая среща последва друга, трета. Те се срещаха всеки ден. Рушчински бе неизменно коректен, весел и щедър в разходите. Те ходеха на кино, бродеха из Парка за култура и отдих „Горки“, разхождаха се с лодка.

На Тася бе приятно да прекарва времето си с новия познат. Тя можеше да бъбре с него за всичко. Той не сковаваше мисълта ѝ, с една дума, приличаше на тези, които тя познаваше отдавна, преди да се омъжи. Рушчински на драго сърце говореше на всички теми. . . изглежда той много е чел, много е преживял. Но странно, знанията му бяха някак книжни. Той разказваше на Тася, че често и продължително пътува по страната, обаче нищо характерно, запомнящо се за хора, за места, в които е ходил, не можеше да разкаже. Всъщност Тася и не се интересуваше особено от това. С него бе приятно, а главното — весело. Обаче ако някой кажеше на Тася, че е влюбена в Рушчински, тя искрено би се разсмяла. О не! Тя обича само Ваня — умния, сериозния, а това е просто така приятно прекарване на времето и нищо повече.

А в къщи всичко си вървеше по старому. Както по-рано Иван Василиевич се връщаше късно от службата. Работата му се приближаваше към своя край. Сега по-често, отколкото преди, след набързо изядената вечеря той бързаше към писалищната си маса и почти до сутринта

продължаваше да пише, да чертае, да изчислява. Работният ден не му стигаше.

Както и по-рано, всеки ден в апартамента се появяваше племенникът на Ана Андреевна — Володя, с обикновения пакет книги в ръце. Той тихо минаваше в стаята на леля си, където също се занимаваше, работеше, четеше.

Тася не веднъж се канеше, но никак не можеше да намери време да покани младежа някъде. Тя прекарваше почти всички дни навън от къщи. Но при случайните срещи с Володя, когато той неизменно приятелски я поздравяваше, тя чувствуваше някакво угризение на съвестта: все пак би следвало да развлече младежа, да му покаже Москва.

Понякога, късно вечер, когато мъжът ѝ работеше в съседната стая, Тася, свила крака на дивана, се мъчеше да анализира своите чувства и постъпки. Тя се успокояваше с това, че със срещите си с Рушчински запълня всъщност свободното си време, а обича все пак само своя Ванюшка. И не му разказва нищо, защото не иска да го тревожи. Нали няма нищо, освен лек флирт. . .

А и самият Рушчински се държи много сдържано и никакви опити за по-близки отношения не прави. Наистина той често разпитва как живее Тася, какви са отношенията ѝ с мъжа ѝ, какво прави той, кога се връща в къщи, разказва ли ѝ за своята работа, за своите открития. Всички тези въпроси не са нищо друго, освен признак на внимание към нея и уважение към нейния мил Ваня — талантливия инженер и изобретател. Рушчински ѝ каза между другото, че

веднъж в научни среди слушал отзиви за Барабихин като за талантлив конструктор с голямо бъдеще. И Тася бе благодарна на Рушчински за тази похвала.

Изобщо Тася реши, че нейната съвест е чиста пред мъжа ѝ и няма защо да се упреква.

. . . Неделният ден бе прекрасен — слънчев, горещ. На небето — нито облаче. Лек ветрец едва поклащаше листата на дърветата, прострели се надлъж край улицата.

Иван Василиевич Барабихин късно вечерта отпътува от Москва. Предстояха сериозни изпробвания на новия самолет. Андрей предварително предупреди, че в неделя сутринта отива при Зоя, ще прекара при нея целия ден и може да прескочи при сестра си, но късно вечерта.

Тася стана рано. Предстоеше и среща с Юрий (тя така вече наричаше Рушчински), а до срещата с него трябваше да се отбие при фризьора да си направи маникюра.

Когато Тася излезе в коридора, съседката Ана Андреевна домакинствуваше в кухнята. На въпроса на Тася, ще бъде ли в къщи, Ана Андреевна каза, че скоро ще отиде у познати.

— В такъв случай не забравяйте да вземете ключа от входната врата. Аз ще се върна късно. . .

Последните думи Тася произнесе вече зад вратата.

По пътя към мястото на срещата (днес то бе във вестибюла на станцията на метрото „Сокол“) Тася мислеше, че все пак много малко познава Рушчински. Къде например живее

той? На нейния въпрос за това Рушчински отговори че неговите жилищни условия за съжаление не са „блестящи“. „Скитам от място на място, все чакам кога в Мосъвета ще ми дойде ред за стая.“ Първата си среща с Тася той обясни с щастлива случайност. През тази вечер той се забавил при един приятел, който живее съвсем наблизо до Барабихини. Рушчински изрази надежда, че когато Тася го опознае повече, тя ще се отнася съвсем добре с него, с Рушчински, и ще приеме поканата му да отидат в неговия приятел. Има ли той определено работно време? Има, разбира се, но в редакцията за такива дреболии не се заяждат: пиши, когато искаш, само донасяй готов материал. Ерген ли е, както казваше той по-рано? О да, ерген е. Ако той срещнеше на времето Тася или такава жена като нея, всичко би било иначе. . .

Рушчински вече стоеше до входа на метрото. Той бе със светъл спортен костюм, с преметнат през рамото фотоапарат. В ръцете му изящна кафява шапка. Рушчински изглеждаше много привлекателен и минаващите покрай него девойки крадешком го поглеждаха. Той изтича срещу Тася, здраво стисна в дланите си нейните малки ръце и се наклони да ги целуне.

— Вие закъснявате? — с лек упрек произнесе той.

— Само десет минути. . . Това не се смята — смеейки се, възрази Тася и се заинтересува:

— Къде ще идем днес? В Химки? Хайде да се поразходим с лодка. . . Но какво ви е, Юрий, вие сте някак странен днес? — запита тя Рушчински.

И действително винаги веселият и подвижен Рушчински днес изглеждаше състарен, някак мрачен и неразбираем. Той стоеше пред Тася в напрегната поза. Усмивката изчезна от лицето му, на скулите му изпъкнаха полутини.

— Какво ви е? — повтори Тася.

— Нищо особено, уверявам ви — като се забави за секунда, отговори Рушчински. — Просто съм уморен. Много работих. Ето и сега — направо идвам от редакцията. — Той показа папката и добави: — При това малко ме заболя и кракът. . . Какво да правиш, рана, получена още в четиридесет и втора година. Но нищо, сега вече е по-добре.

Рушчински хвана Тася под ръка и я поведе настрана от метрото.

— Къде ще ходим? — учуди се Тася. — Ако отиваме в Химки, трябва да вземем автобуса.

— Ще отидем с такси. — Рушчински ускори крачки, увличайки след себе си Тася.

В мълчание те изминаха почти един квартал. „Колко е неудобно, ние сме почти до нашата къща" — помисли Тася, боязливо оглеждайки се встрани и старaейки се внимателно да освободи ръката си. Но Рушчински даже не забеляза жеста ѝ. Той вървеше, намръщил вежди, плътно стиснал устни, като че ли мислеше съвсем за друго.

„Тю, какъв невежа!" — с обида помисли младата жена. Стана ѝ неловко, интересът ѝ към предстоящата разходка изчезна и тя вече съжаляваше, че се е срещнала днес с Рушчински.

Разсъжденията на Тася бяха прекъснати по най-неочакван начин. Ръката на спътника треп-

на, той глухо застена. Като повдигна уплашено очи, Тася видя изкривеното от болка лице на Рушчински.

— Дявол да го вземе. . . Не мога да ходя — смутено промърмори той. — Адска болка. Това се случва с мене. Скоро всичко ще мине.

Той безпомощно се огледа.

Не мога да стоя на крака. Трябва да забинтовам крака си. . . И . . . тогава ще ми поолекне.

Тася смутено мълчеше. Какво да прави? Но смущението ѝ бързо премина. Тя се сети, че Юрий Рушчински, без да мисли, ѝ помогна в трудна минута . . . А защо тя? . . И Тася се реши.

— Да вървим — твърдо каза тя. — В къщи сега няма никой. Вие ще поседите, ще забинтовате крака си и всичко ще мине. Да вървим.

— Благодаря ви — прошепна Рушчински и тръгна с Тася.

Девета глава

СКОКЪТ НА „ЯГУАР“

Дните на отпуска летяха бързо и весело. Химкинският плаж, стадионът „Динамо“, разходки със Зоя в Сребърната борова гора и парковете на столицата, музеи, кино и главно никакви задължения! Разхождай се и почивай колкото искаш! И само календарът, който висеше на стената в хотела, напомняше на Андрей как бързо летят дните.

От отпуска Андрей бе напълно доволен. Цялата набелязана програма за почивката се изпълняваше почти без изменения. Даже „решителното“ обяснение със Зоя беше много сполучливо и някак естествено, просто се превърна в разговор на двама влюбени, които в такива минути много малко следят смисъла на развълнувано произнесените думи, но с цялото си сърце, с цялото си същество разбират, че отсега те завинаги принадлежат един на друг.

Изобщо всичко вървеше отлично. И само мисълта за злополучния берлински подарък току-виж от време на време помрачаваше настроението на Андрей. През време на отпуска той почти нищо ново не узна. Обаче се успокояваше, че до заминаването за Берлин оставаше още много време и полковник Димов сигурно

не го е забравил и ще го извика да поговорят, да му обясни. . .

В Барабихини Андрей ходеше рядко. Тася виждаше само понякога, за няколко минути; тя винаги бързаше занякъде, но пак упрекваше брат си, че по цели дни се губи и нито веднъж не е довел у тях своята годеница Зоя.

С Иван Василиевич Барабихин Андрей се виждаше още по-рядко. Инженер-майорът рано отиваше на работа, в къщи се връщаше късно и често, според думите на Тася, се уединяваше в своя кабинет — светая светих! — и още дълго, свел куртката, работеше на писалищната маса. На Андрей се искаше понякога да намине, да побъбрят с Иван Василиевич, па дори и да е късно. Но той не се решаваше, тъй като, откровено казано, не само уважаваше, но даже малко се боеше от своя учен роднина. Неудобно е някак да го откъсва от важната и отговорна работа.

В събота рано сутринта Андрей се срещна със Зоя, която бе свободна. Те отидоха извън града, изкъпаха се, обядваха в малко тихо ресторантче, вечерта отидоха на театър и уморени, доволни от добре прекарания ден, се връщаха в къщи. Седнали на пейката, близо до къщата, в която живееше девойката, те говореха за своя бъдещ живот, кроеха планове, които веднага заменяха с други, и даже спореха безобидно и весело за разни дреболии.

През нощта стана хладно. Девойката се свиваше и притискаше към Андрей и в тези минути той се чувствуваше особено щастлив

В хотела Андрей се върна късно. Тихо, за да не събуди съседите, той се приближи до леглото си, съблече се и след няколко минути заспа дълбок, здрав сън.

Сутринта дежурният събуди Андрей и му съобщи, че го викат по телефона.

Андрей веднага позна спокойния, малко хрипкав глас. Полковник Димов молеше лейтенант Рябинин да отиде при него в Министерството. Сергей Сергеевич се извини, че го безпокои в празничен ден, но станало необходимо да се видят и поговорят.

След половин час лейтенантът, избръснат и стегнат, излезе от хотела. Неделният ден срещна Андрей Рябинин с яркото си слънце, със свиренето на колите, с шума и смеха на празничната тълпа. На площада стояха красиви таксита с околовръстни ивички от шахматни квадратчета. Андрей се приближи до крайната кола. . .

В Министерството цареше дълбока и както се стори на лейтенанта, тържествена тишина. Сергей Сергеевич Димов седеше на масата и пишеше. Той любезно, като стар познат, посрещна лейтенанта, покани го да седне и му предложи цигара.

— Моля, запалете! Аз имам да попиша малко.

Полковникът продължаваше да пише, а лейтенантът седеше, пушеше и мислеше. Мина му мисълта, че Димов, както и Барабихин, посвещава по-голямата част от живота си на работата. Интересно, има ли полковникът семейство? Ако има, то навярно сега е някъде на вила. Може би домашните са чакали полковника вче-

ра, а той не е отишъл, и днес също не е отишъл. С някаква неочаквано нахлула топлина Андрей погледна наведената бяла глава на Сергей Сергеевич, неговите големи работнически леко трепперещи ръце. — „Това е от преумора“ — помисли лейтенантът и отмести погледа си. Прозорецът бе отворен, на перваза стоеше ваза с увяхващи цветя.

— Готово! — весело произнесе Димов и се облегна на стола. — Признайте си, другарю лейтенант, в графика ви за днес не бе предвидена среща с мен?

Андрей не очакваше такова начало и малко се смути.

— Искрено казано — продължи Сергей Сергеевич, — самият аз исках по-иначе да прекарам тази неделя. Ще ви кажа под секрет, дяволски обичам да играя волейбол. — Той се усмихна и се почеса по тила. — Ние в Илинско организирахме от летовници отбор със страшното име „Илински сборен отбор“. Как ви се вижда, а? Звучи не по-лошо от „Динамо сборен“! Ето капитанът на отбора. — Той посочи с пръст снимка на момче, която бе под стъклото. — Сърдит капитан. Навярно ще ме изключи за недисциплинираност. Втора неделя не се явявам на тренировка.

Сергей Сергеевич съвсем по детски разтвори ръце. Андрей, усмихвайки се, го гледаше.

— А у вас всичко наред ли е? — запита Сергей Сергеевич.

— Всичко е в ред, другарю полковник!

— Как е сестра ви?

— Здрава е! — отговори Андрей и наведе глава. Той чувствуваше върху себе си изпитателния, внимателен поглед на Димов. Като помълча малко, полковникът заговори равномерно и тихо:

— Аз много добре ви разбирам, Андрей Игнатиевич.

Димов за първи път се обърна към Рябинин със собственото му и бащино име и това прозвуча някак особено приятелски.

— Разбирам и вас, и вашето положение. . . Вие чакате от мен подробности, обяснения. Но, макар че днес ще ви разкажа нещичко, вие сам разберете, че в нашата работа мълчанието е първото и задължително правило. Ще дойде време и вие ще узнаете всичко, което трябва и може. А засега ще почакате. От това сме заинтересувани всички ние и най-напред вашата сестра. . . За нея във вашата глава се въртят всякакви предположения. Затова искам да ви помоля: не бързайте да правите изводи. Прибързаните изводи обикновено са погрешни. Съвсем неотдавна — Сергей Сергеевич се усмихна — съветвах за същото и друг млад човек. . .

Димов направи пауза и продължи:

— Аз ви поканих, другарю лейтенант, по следния повод. Работата, която ние с вас започнахме, е сериозна работа. . . Затяга се сложен възел. И аз ви моля още днес, под какъвто и да е предлог, да се преместите в квартирата на вашите роднини Барабихини. Ще кажете например, че хотелът е в ремонт или . . . Измислете нещо и се пренасяйте. Освен това ви моля в най-

близките два-три дни да не оставяте сестра си сама. Разбирам, че това нарушава личните ви планове. . . Но какво да се прави, тъй трябва.

Рябинин недоумяващо повдигна рамене.

— Аз съм готов. . . Но не разбирам напълно, другарю полковник. . .

Димов разтвори ръце:

— Ще разберете. . . после ще разберете, лейтенант. Всичко с времето си. Надявам се, молбата ми ще бъде изпълнена?

— Разбира се, другарю полковник.

— А сега, лейтенант, втора молба. Работата, която ние с вас започнахме тук, ще продължи без съмнение и в Берлин. Когато се върнете в Берлин, възможно е към вашата личност да бъде насочено вниманието на чуждите разузнавачи. Към вас, към вашия познат инженер Костромин, към сина на фрау Хартвиг. . .

На лицето на Рябинин бе изписано такова искрено учудване, че Димов даже се усмихна:

— Да, да, не се учудвайте. . . Борба! Врагът търси всички ходове, всички вратички. . . Преди да заминете аз специално ви поканих, за да ви предупредя за това — вие ще трябва да ме посетите и аз ще ви дам някои съвети как да се държите, какво да правите в тоя или оня случай.

— Добре, другарю полковник. Ще бъде изпълнено.

— Уверен съм! . . . Възможно е да се наложи да се сблъскате с този господин, който видяхте в къщата на Марта Хартвиг. Мога да ви кажа, че този старец не е никой друг, освен собственикът на оказионен магазин в Берлин, Густав

Щруме. . . Това е, тъй да се каже, неговото официално лице. Така.

Сергей Сергеевич почука с пръсти по масата.

—. . . Но най-вероятното е, че господин Щруме не е само и преди всичко търговец и собственик на магазин. Той се занимава и с други, не търговски работи. За това ние също ще узнаем в най-близко време — уверено добави полковникът.

Рябинин не издържа.

— Значи Хартвиг! . . . А аз ѝ вярвах!

С движение на ръката Димов спря развълнувания лейтенант.

— Аз току-що ви съветвах, другарю лейтенант, да не правите прибързани изводи. Най-лесно е да обвиниш човек, особено в негово отсъствие. Старата Марта Хартвиг, както ми се струва, именно затуй е загинала, защото е била честна жена и е можела да разобличи Щруме, а може би и не само него . . . Не толкова отдавна тя е изгубила мъжа си, изгубила е братята си. Нейният по-голям син е бил умъртвен в подземията на гестапо. Останалият, по-малкият, шофьорът на берлинско такси — е активист от Съюза на свободната германска младеж. Той винаги може да стане жертва на подкупени хулигани и провокатори. Кой знае, може би когато господин Щруме е принуждавал Марта Хартвиг да предаде подаръка на вашата сестра, той я е заплашвал, че при отказ ще бъде ликвидиран единственият ѝ син. Каква е била целта не зная, все още не зная . . . А когато всичко туй се е провалило — те са я убили, за да заличат следите.

Сергей Сергеевич помълча и добави:

— При това подаръкът е бил съвсем безобиден, всичко на всичко едно малко пръстенче.

— Другарю полковник — нерешително и развълнувано запита Рябинин, — но сестра ми, Тася, каква роля има в цялата тая работа?

В гласа на Андрей звучеше тъга и Сергей Сергеевич разбра, че трябва някак да разсее съмненията на младежа, да го поободри.

Сергей Сергеевич стана от бюрото, хвана лейтенанта за ръка, накара го да седне на дивана и сам седна до него. Дълго време мълча, после неочаквано стана, приближи се до прозореца и започна да разглежда окапващите цветя.

— Забравиха водата да им сменят и ето — ще окапят, разбира се! — промърмори той, внимателно събирайки падналите на перваза листенца.

— Така, така, лейтенант — замислено заговори той, връщайки се и сядайки на дивана. — Твърде често ние забравяме, че всяко живо същество иска внимание, грижи и любов . . . Аз прочетох днес сутринта една семейна история и се опитах да направя някои изводи. Ето, слушайте . . .

. . . Живяла едно време девойка, весела и палава. Родителите си тя загубила през първата година на войната. Живяла при леля си — простичка еснафка. Самостоятелност получила девойката рано, а на сериозно отношение към живота не се научила. Хей така лекомислено като пеперуда се носела в живота, добре че все пак станала добричка девойка. Имала тя брат,

комсомолец, сериозен момък. Но той отишъл във военното училище, станал зает човек и почти я изгубил от погледа си. Скоро девойката се омъжила за много добър и пак така много зает човек и веднага заминала с него в чужбина. Но и там всъщност тя била изоставена сама на себе си. Всички били заети, на всички не им било до нея. В чужбина младата жена извършила доста глупости . . . Но за щастие скоро се върнала в родината . . . Родило им се детенце, родителите треперели над него . . . Но момченцето умряло, преди да навърши две годинки. . . И жената отново е сама. Наистина мнозина оползотворяват силите си, отиват да се учат, да работят. С жената, за която ви разказвам, лейтенант, това не станало . . .

Сергей Сергеевич замлъкна. Извáди цигара, запали и продължи:

— Тук засега семейната история се прекъсва. Но за себе си, другарю лейтенант, аз съм си вменил в дълг правилото, като срещна хора, подобни на тази девойка, или дори без да ги срещам, а просто като узная нещо за тях, особено старателно да търся: къде свършва грешката и къде започва престъплението . . .

Андрей Рябинин, затаил дъх, слушаше Сергей Сергеевич. Той прекрасно разбираше за кого говори полковникът и очакваше последният да продължи разговора. Но полковникът нищо повече не каза. Той започна разсеяно да поглежда към прозореца и даже, както се стори на лейтенанта, да размишлява за нещо друго.

Настъпи продължително мълчание. Неочаквано полковникът запита:

— Вие казахте ли на сестра си за пръстена?

— Да.

— И какво?

— Нищо. Учуди се, съжаляваше, че не е получила чуждестранното пръстенче, и след половин час забрави.

На лицето на Сергей Сергеевич се появи самодоволна усмивка. Той се обърна към Рябинин и започна да му задава най-обикновени въпроси: къде ходи лейтенантът, добре ли прекарва отпуска си, ходил ли е в Третяковската галерия, разгледал ли е всички станции на метрото? . . .

Почти на всички въпроси Андрей отговаряше утвърдително. Той действително бе успял за кратък срок да види много неща и отново се чувствуваше като стар московчанин.

Телефонен звън прекъсна разговора им.

Сергей Сергеевич бързо отиде до бюрото и вдигна телефонната слушалка. Той внимателно слушаше всичко, което му съобщаваха по телефона, и лицето му изведнъж стана напрегнато и даже тревожно. От време на време той казваше по една-две думи: „Тъй, разбрано . . Добре . . .“ После добави: „Стойте на мястото си. Аз ей сега ще дойда. . . Да, да ще дойда. . .“

Димов се обърна към Рябинин и в отговор на неговия мълчалив и недоумяващ поглед решително и рязко каза:

— Да вървим у Барабихини, у вашата сестра...

— Какво се е случило? — Рябинин бързо стана.

— Звярът е излязъл на открит път и ние вървим по неговите следи... По-бързо!

А през това време в квартирата на Барабихини се разиграваше трагичното, но още не последно действие от постановката, автори и режисьори на която бяха шефовете на отвъдокеанското разузнаване, заседнали в Западен Берлин.

...Когато Рушчински, куцайки, влезе в стаята, която Тася наричаше столова, той бързо се огледа. Погледът на професионално набитото му око се плъзна по мебелите, по стените, украсени с цветни чинийки и гравюри, и се спря върху масичката, на която стоеше неголям радиограмофон. След това той се отпусна в широкото кресло, което Тася грижливо му предложи, облегна се и изопна крака.

— Много ли ви боли? — запита Тася. — Аз ей сега ще донеса бинт.

Тя започна да рови в шкафа и извади домашната аптечка, но Рушчински я спря.

— Не трябва — каза той.

Тася с недоумение се огледа наоколо и видя, че нейният познат вече съвсем добре седи в креслото и от лицето му е изчезнало страдалческото изражение.

— Не трябва, Таисия Игнатиевна — повтори той. — Седнете, моля ви се. Аз трябва да поговоря с вас по много сериозна работа.

— Но кракът ви... Нима вече ви мина?

— Да, мина . . . Моля ви се, седнете!

В гласа на Рушчински Тася долови едва забележима нотка на нетърпение. Тя седна на стола до креслото и шеговито запита:

— За каква сериозна работа ще ми говорите? Да не искате да ми се обяснявате в любов? Моля не забравяйте — аз имам мъж.

— За него именно искам да поговоря с вас — бавно, но отчетливо каза Рушчински.

— За Ваня? . . . С какво пък той ви е толкоз заинтересувал?

Но Рушчински не отговори веднага. Той внимателно погледна младата жена, облиза с език внезапно изсъхналите си устни и като стисна облегалата на креслото, като че ли цял се подаде напред.

Сега той поставяше на карта всичко. Кръгът се затваряше. Той бе уверен, че изпълнявайки задачата, получена в Берлин, не е допуснал нито една грешка, не е претърпял несполука, и все пак се вълнуваше. В случай на успех го чакаха пари, много пари . . . Той ще може година, две за нищо да не мисли, да живее само за удоволствие. А в случай на неуспех . . . Но неуспех не можеше да има. Тази лекомислена млада жена, която сега седи до него, е в ръцете му!

Риск? Да, риск, но кой ли при неговото положение не рискува? Замайваща неочакваност, внезапност, челен удар — ето кое ще осигури успеха. Времето не чака, шефовете го подканват . . .

Съвсем неотдавна на Рушчински, наистина тогава той не бе Рушчински, се наложи да из-

пълнява подобна задача в Германия, но тогава всичко бе по-просто, а сега...

— Слушайте, Таисия Игнатиевна — той започна тихо и хитро. — Интересува ме работата на вашия мъж, някои цифри, изчисления, чертежи. Аз знам, вие ми разказахте, че Иван Василиевич много работи в къщи...

Тася, широко разтворила очи, гледаше своя гост и усмивката постепенно изчезна от побледнялото ѝ лице. А Рушчински продължаваше:

— Аз не искам да ме разберете погрешно, вие сте ми скъпа, скъпа ми е вашата чест, вашето добро име. Но аз нямам избор. Аз мога ей сега, тук, веднага да ви предам документи, които ви компрометират, но само при едно условие. Дайте да прегледам материалите на вашия мъж. Неговите бележници, чернови, тетрадки, дайте ми възможност да прегледам неговата желязна каса и чекмеджето на бюрото му. Аз нищо няма да взема, уверявам, аз само... — Рушчински посочи фотоапарата си.

— Негодник! — задъхвайки се, проговори Тася и скочи от стола. — Ето какъв сте били вие! Веднага се махайте, иначе аз...

— Успокойте се! — Рушчински стана и пристъпи към нея. — Имам съвсем малко време, за да ви доказвам, че не съм ви враг, а приятел. Съвсем не искам да давам гласност на срещите ви с мен, на посещението ми във вашия дом. Всичко това едва ли ще бъде приятно на майор Барабихин. Но дори и това не е най-важното... Ето! — Рушчински отвори папката си, извади няколко неголеми хартийки,

подобни на бланки за фототелеграми, и ги поднесе към очите на Барабихина.

— Това са копия на вашите разписки, които сте давали в Берлин на господин Щруме... Можете да се уверите.

Тася погледна хартийките. Да, това бе нейният почерк... „Разписка. Дадена на господин Щруме в уверение на това, че...“ А ето втората разписка, третата...

За секунда ѝ стана по-леко. Защо да са пък неприятни тези документи? Тя няколко пъти взема́ неща на кредит, даваше разписки, после изплати всичко... Какво пък лошо има тук?

Притискайки ръце към силно биещото си сърце и стараейки се да говори колкото може по-спокойно и по-твърдо, тя отговори:

— Аз не знам как са попаднали у вас тия копия... Можете да ги пратите, където искате... Аз купувах от магазина на господин Щруме — и за всичко съм си уредила сметките с него.

— Уредихте ги! — насмешливо провлече Рушчински. — А къде са доказателствата? Не, вие не сте ги уредили... За услугите, които ви е оказал господин Щруме, той иска също услуга. Тази, за която вече ви казах...

Услуга!... За миг в паметта на Тася изплува картината на последната ѝ среща с Щруме. Едва превил в полупоклон високата си слаба фигура, този любезен старец говореше нещо такова — услуга за услуга. Той действително ѝ оказа услуга, давайки ѝ неща на кредит, но каква услуга можеше да му окаже тя? Тогава Тася не придаде никакво значение на неговите

думи, тъй както не придаваше значение и на разписките. Излишна формалност! Чак след бурното обяснение с мъжа си тя започна смътно да се досеща, че Щруме не току-тъй толкоз охотно ѝ предоставяше кредит и даже ѝ казваше да не се стеснява и да взема повече... Очевидно той е имал някакви неизвестни за нея, тайни намерения. И неговият съвет нищо да не казва на мъжа си, и неговите думи за взаимна тайна придобиха нов, опасен смисъл.

Да, още там, в Берлин, Тася започна да разбира, че е извършила голяма грешка, и затова тъй настойчиво подканяше мъжа си по-скоро да отпътуват обратно за Москва. Изглеждаше, че всичко отдавна вече е минало и никога за нищо няма да се наложи да си спомня. И ето днес, сега, на нея ѝ напомниха за това. Можеше ли тя дори и да помисли, че ще се наложи така ужасно да се разплаща за своите постъпки там, в Берлин!... Как може тя сега да докаже, че не е давала никакви обещания на Щруме, че напълно си е уредила сметките с него и че изобщо дори и не е мислела за нещо лошо?...

Да, доказателства Барабихина нямаше. Отчаяние и страх притисна гърдите ѝ...

— Махайте се веднага! Махайте се! Ще викам за помощ! — говореше тя.

Рушчински застрашително дигна ръка.

— По-тихо! — властно каза той. — Вие ще се погубите! Не забравяйте мъжа си... Тези документи значи не са достатъчни? Добре! Ще ви представя още един, който потвърждава вашите отношения с Щруме. Ето го!

Рушчински пристъпи към радиограмофона, с бързо движение отвори капака, извади от папката си целулоидна грамофонна плоча и пусна радиограмофона. В стаята прозвуча чудесната руска песен „Метелица“. Пееше Лемешев. Тася повдигна глава и с разширени от учудване и страдание очи следеше Рушчински. Като постави плочата, той запуши и погледна Тася. За миг песента като че ли я откъсна от кошмара, който я омотаваше, душеше.

„Ты постой, постой, красавица моя...“ — пееше Лемешев. И изведнъж песента прекъсна. Настъпи пауза и след това скърцащ сух глас на развален руски език ясно произнесе:

„Нека фрау Барабихин не се вълнува... Тоьа е мой клайне презент, фрау...“

„О, господин Щруме — чу Тася своя глас, — но как ще погледне на това мъжът ми?“

И отново скърцане на развален руски език:

„Вие сте умен жена. Мъж не трябва нищо знайт... Ние с фрау Барабихин ще имаме — как е по руски — гехайм... тайна... Някога фрау за услугата също ще ми направи услуга... Абер алес... Всичко ще бъде тайна...“

Рушчински, като пъхна угарката в пепелницата, спря диска на радиограмофона и сне плочата.

— Чухте ли? — запита той. — Уверихте ли се? Мисля, че не ще ви достави удоволствие да чуете тази плоча още един път в кабинета на следователя, след като ви арестуват, а може би и не само вас...

Тася бе напълно смазана, губеше последните остатъци от сили и самообладание. Рушчински виждаше това и бързаше.

— Аз ще ви оставя всичко това, което вие прочетохте и чухте сега, и ще се махна, ще изчезна. Вие никога повече няма да ме видите, чувате ли — никога! Но услуга за услуга. Аз ще отида в кабинета, ще прегледам книжата и никой, нито една човешка душа, не ще узнае за това.

Говорейки това, Рушчински лъжеше. Той отлично разбираше, че ако се съгласи за такава „единствена" услуга, Барабихина окончателно ще бъде в неговите ръце. Следващия път той няма да се церемони с нея.

Той приближи до вратата на кабинета и хвана дръжката. Спряла се, Тася с изумен поглед следеше страшния си гост... Какво да прави, какво да прави?!!

Рушчински вече отвори вратата и пристъпи към писалищната маса, на която лежаха някакви книжа, бележници, книги. В очите на шпионина блеснаха алчни пламъчета. Той се наведе над бюрото, стараейки се да определи кое представлява най-голям интерес, което да фотографира най-напред.

И в този момент, в този решаващ миг от коридора долетя звънкият глас на Володя:

— Таисия Игнатиевна! Тука ли сте?

— Тук съм, Володя! — намери сили в себе си да извика Тася.

— След малко ще дойда при вас.

Рушчински трепна и изруга шепнешком. Дяволска работа! Всичко вървеше добре и изведнъж тоя . . . Проклетия!

Рушчински сви юмруци. Лицето му позеленя от ярост, но той веднага се овладя. Трябваше незабавно да предприеме нещо. Всяка секунда бе скъпа, ей сега тук ще влезе някой си трети и не се знае как ще се държи Барабихина. Този нелеп случай може да провали целия набелязан и старателно разработен план. И тогава край на „Ягуар-13“. Като узнае за провала, старецът в Берлин навярно ще изругае през зъби и . . . ще заповяда да го зачеркнат от списъка . . .

Не, той не смята да се предава. Това, което не му се удаде днес, ще му се удаде утре, именно утре. Може би това да е за хубаво. Барабихина ще се убеди в безизходността на своето положение, ще има достатъчно време да размисли. И тогава . . . всичко по-нататък ще тръгне по-леко.

И Рушчински се реши. Почти без да мисли, той грабна от масата първия попаднал му под ръка бележник с тъмносиня корица и бързо се приближи към Барабихина.

— Утре точно в дванайсет ви чакам при станцията на метрото „Сокол“ — шепнешком каза той. — Ако не дойдете — ето! . . . — Той показа бележника на мъжа ѝ. — Ще бъда принуден . . . Утре ще ви върна всичко — бележника, плочата, разписките . . . Чакам точно в дванайсет!

Тася мълчаливо кимна с глава. Тя не можеше да говори.

— Не се вълнувайте, девойче — вече по-меко добави Рушчински, скривайки бележника в папката си. — Само една малка услуга — и вие ще бъдете свободна от всички ваши задължения, от всички неприятности. Само една малка услуга, за която никой никога не ще узнае — повтори той, повдигна ръката ѝ и я целуна.

— Освен това вие ще получите много хубав подарък, много хубав — подчерта той. — Разберете, в туй е спасението и щастието на всички нас — вашето, на вашия мъж, на вашите роднини, моето.

Рушчински умишлено постави себе си в поредицата имена от хора, близки и скъпи на младата жена. На такава „психологическа атака" го учиха в разузнавателната школа. По думите на инструкторите и преподавателите такава атака винаги дава отличен резултат.

Като кимна още веднъж с глава, Рушчински си взе шапката и отвори вратата. В полутъмния коридор нямаше никой и той безпрепятствено излезе навън.

Хлопна входната врата и тоя звук като че ли събуди Тася. Тя се замята насам-натам из стаята. „Какво да правя? Боже мой, какво да правя? — крайно възбудена шепнеше тя, блъскайки се като сляпа в столовете, масата, шкафчетата. Тя цялата трепереше. — Какво да правя?"

Как неочаквано и бързо всичко се промени. От щастлива, весела и безгрижна тя се превърна в потисната и отчаяна жена. Колко ясно и слънчево бе преди малко, сутринта, и как всичко се помрачи сега . . .

„Какво да правя? Ах, какво да правя?“

Тася за минута си представи лицето на мъжа си, който късно вечерта ще се върне в къщи. „Ванюшка, мили, любими!“ Какво ще му каже? Да скрие, да излъже? Или да падне пред него на колене, да му разкаже всичко, без да скрива нищо, нито дума? Не, не, за това няма да ѝ стигнат сили!

Главата ѝ пламтеше, гърлото ѝ засъхна, сърцето ѝ биеше така, като че ще изскочи от гърдите.

„Какво да правя? Къде е изходът? . . .“

Погледът на Тася се спря на домашната аптечка, която тя преди малко извади от шкафа, за да окаже помощ на Рушчински. „Ето го изхода! Да се отрови, да умре, да избави себе си и другите от позора, от страданията! Да, да умре . . .“

В аптечката имаше няколко пакетчета луминал. Тези таблетки Иван Василиевич Барабихин понякога вземаше вечер, за да заспи по-бързо след тежкия умствен труд. Тася бе чувала, че ако човек изгълта наведнъж няколко таблетки — десет, петнайсет, — ще заспи и вече не ще се събуди. Смъртта ще дойде тихо, безболезнено, незабелязано.

Цялата трепперейки, почти без да съзнава какво върши, Тася изсипа на масата всичко от аптечката и започна бързо да разтваря пакетчетата с надпис „луминал“. „Ей сега тя ще изгълта тези таблетки и след няколко минути всичко ще бъде свършено. . . Завинаги!“

В това време на вратата тихо се почука.

— Да! — машинално отговори Тася и рязко се обърна. На прага стоеше Володя, мъжествен, строг. Той мълчаливо влезе в стаята, видя изсипаните на масата пакетчета, прочете названието и укоряващо поклати глава.

— А това е напразно! Съвсем напразно! Успокойте се, Таисия Игнатиевна, седнете — каза Володя, сочейки креслото, — а аз с ваше разрешение малко ще подомакинствувам.

При тези думи Володя събра всички таблетки, изсипа ги обратно в аптечката. След това се наведе над пепелника и погледна угарките.

— Нима вие пушите, Таисия Игнатиевна? Не? . . . Това е много добре . . . много добре.

Володя взе от пепелника двете угарки, оставени от Рушчински, зави ги в лист хартия и ги скри в целулоидната си табакера.

Като седна в креслото, Тася наблюдаваше как Володя бързо и безшумно се движеше из стаята и правеше нещо, тя слушаше неговия глас . . Всичко беше толкова странно и необяснимо: за втори път днес външен човек влизаше в нейната стая, разпореждаше се, заповядваше. Но този — Володя, прост и симпатичен младеж, не приличаше на Рушчински. Той я съжалява, иска да ѝ помогне, дружелюбно я гледа, моли я да се успокои, подаде ѝ чаша вода . . .

— Позволете, Таисия Игнатиевна, да се обадя по телефона — обърна се към нея Володя. — Телефонът май че е в съседната стая.

Тася кимна с глава. Володя отвори вратата на кабинета на Барабихин и не я затвори. След

минута Тася със смесено чувство на удивление, на страх и радост чу:

— Другарят полковник? Докладва лейтенант Зельонин. Обектът бе тук в продължение на половин час. Отиде си... Да... Тъй вярно. Действувах според вашите указания. Не, другарю полковник, не мога да дойда... Обаждам се от квартирата на Барабихини... Не, другарю полковник, не мога, обстоятелствата така се стекоха, че съм нужен тук. Да... подробностите ще доложа... Тръгвате? Тъй вярно! Слушам...

Володя постави слушалката и се приближи към Тася.

— Извинете — каза той, — че при първото запознаване не се представих напълно. Лейтенант Зельонин. Аз се казвам наистина Володя.

Десета глава

СПОЛУЧЛИВИЯТ ЛОВ

Хубаво е лете вечерно време на брега на реката. Въздухът, пронизан от вече слабите слънчеви лъчи, е прозрачен и неподвижен. Водата полусънливо, сякаш без желание, безшумно се плиска о брега. Наоколо е тихо, безлюдно. Само рядко ще зърнеш някъде самотна фигура на страстен рибар, който е харесал уединено местенце и се е настанил там удобно — по-далеч от къпещите се и дечурлигата — и тъй е замрял за дълги, дълги часове.

Ето и сега привечер тук, на 48-я километър от Москва, на брега на малка тиха рекичка, седеше любител рибар и търпеливо чакаше да клъвне. Той бе хвърлил и нагласил на рогатки две въдици, сложил бе в изкопана ямичка малка кофичка с вода, наблизо беше оставил небрежно лятното си сако и сламена шапка и задълбочено съзерцаваше плувките на въдицата. Те леко се полюшваха над водата. Понякога едната от тях започваше да потрепва и да потъва във водата. Рибарят бързо дръпваше въдицата, издръпваше пръчката, снемаше от кукичката сребреещата на слънцето рибка и я пускаше в кофичката с вода. Ловът бе успешен — в кофичката вече пляскаха около десетина рибки.

Рибарят бе избрал отлично място, отдалечено от вилите и местата за къпане. Малка, но гъста горичка, която достигаше до самата вода, го скриваше от редките минувачи, които се появяваха на завоя на междуселския път.

Рибарят продължаваше да лови риба, оглеждайки се от време на време да няма някой наблизо, някой неканен съсед да не изплаши рибата. Но наоколо, както и преди, бе тихо, безлюдно, никой не му пречеше.

След известно време, като погледна часовника си, той стана и като остави въдиците заложени, отиде в сянката при дърветата. Тук, в храстите, лежеше невиждащо се отдалече малко куфарче, като тия, каквито обикновено носят спортистите, когато отиват на тренировка. Рибарят отвори куфарчето. В него под тъмносинята фланелка, гуменките и вестника имаше миниатюрно апаратче, подобно на обикновен радиоприемник. Но всеки радиотехник или радиолюбител от пръв поглед би разбрал, че това е приемо-предавател на къси вълни. В този малък апарат фактически бе монтирана портативна, носима приемателно-предавателна радиостанция. Рибарят значи беше и радиолюбител.

С привично движение той разви малкото кълбце кабел и го хвърли на дървото. Кабелът служеше за антена. След това той седна на земята до апарата, включи тока, надяна наушниците и отривисто, с кратки паузи, зачука с ключа. След няколко секунди рибарят изключи предавателя, включи приемника и заслуша. Така той направи два-три пъти, докато най-

после изглежда му отговориха, че сигналът е приет и го слушат. Тогава рибарят бързо, почти без прекъсване, започна да предава с ключа. Сега той бързаше, очите му трескаво блестяха, лицето му се покри с пот, ръцете му леко трепереха.

Като завърши за две-три минути предаването, рибарят отново премина към приемане и като се увери, че съобщението му е прието, доволен кимна с глава, бързо намота кабела и затвори куфарчето. Над апарата отново постави фланелката, гуменките и вестника.

Като пъхна куфарчето на предишното му място, в храстите, рибарят се върна при въдиците. Едната плувка спокойно плаваше над водата, а другата, отнесена надясно, трепереше и подскачаше. Но сега рибарят дори не обръщаше внимание на плувките. Той избърса влажното си от пот лице и дълбоко пое въздух, успокоявайки дишането. Едва след това той взе хваналата се рибка и равнодушно я хвърли в кофичката. Сега трябваше да си ходи, работата бе свършена! А преди да си тръгне, може да запуши, да помисли, да почине . . .

Рибарят седна по-удобно на крайбрежния пясък, обхвана с ръце коленете си и се загледа в далечината, над водата. Така той поседя няколко минути. Личеше, че мислите му витаеха далече-далече. Само с това можеше да се обясни, че той не обърна внимание как затрептя и заподскача по леката вълна плувката и не чу зад себе си предпазливи стъпки.

Иззад дърветата безшумно излязоха двама млади мъже и застанаха зад рибаря. Той треп-

на и се опомни чак когато те го докоснаха по рамото. Рибарят рязко мръдна с цялото си тяло и се опита да стане, но силните ръце го приковаха към земята. С мълниеносна бързина от задния джоб на панталона му бе измъкнат новичък браунинг.

— Спокойно! — тихо, но властно произнесе единият от дошлите. — Сега можете да станете. Вие сте арестуван.

Рибарят стъпи на крака, изправи се и се обърна. Единият от дошлите при него, невисок, набит, с ловко движение сложи на ръцете му белезници. Наблизо с пистолет в ръка стоеше висок широкоплещест мъж. До краката му лежеше куфарчето, което преди малко се намираше в храстите.

— Не мърдай! — заповяда той и като вдигна от земята сакото на рибаря, бързо го огледа.

През тези минути рибарят не каза нито дума. Лицето му избеля като платно. Той присви, почти затвори очи, в които блеснаха пламъчета на ожесточение, отчаяние и злоба. С голямо усилие на волята рибарят скри тези си чувства . . . Сега той имаше обиден, недоумяващ вид. Под погледите на хората, които го арестуваха, той наведе глава и измърмори, че това е произвол, че той ще се оплаче.

— Искате ли още нещо да кажете? — запита високият мъж. — Не? Ето ви заповед за арестуване. Виждате ли? Добре. Ще се разпишете после.

Рибарят мълчеше.

— А сега, да съберем вашите въдички — продължи високият мъж. — Така. А рибките ще трябва да пуснем в реката.

Той плисна кофичката с рибките във водата и се огледа.

— Друго май няма! . . . Колата е наблизо. Да вървим . . .

Рибарят тъжно се огледа наоколо, за миг се позабави и след това, едва влачейки крака, се помъкна напред.

. . . В кабинета на полковник Димов влезе капитан Уваров. В ръцете си той държеше черно куфарче и няколко увити в книга пакета.

— Разрешете да доложа, другарю полковник! — каза Уваров.

— Докладвайте! . . . — В гласа на Димов звучеше нетърпение.

— Другарите току-що се завърнаха. Операцията е проведена успешно. Рушчински е арестуван на мястото на радиопредаването. Съпротива не е оказал. . . Не успял. При ареста са иззети радиоапарат, браунинг, лични документи.

— Отлично! . . . В квартирата му направихте ли обиск?

— Да, другарю полковник . . . Лично направих. В описа е посочено всичко, което иззехме.

— Плочата?

— Тъй вярно. Намерена бе там. Тя е тук, в пакета.

Алексей Петрович посочи единия от пакетите.

— Има ли още нещо интересно?

— Нищо особено. Различни бележки, характеристики... Бележник с адреси и телефонни номера. — Уваров помълча и виновно добави: — Има и телефонния номер на Липатова. Значи Рушчински и Сиротински...

— Значи така. Какво още?

— Намерени са още снимки и един бележник на инженер-майор Барабихин, а също и снимка на жена му. Бележникът на инженера почти не е започнат. Страниците се оказаха чисти. Само на първата има няколко маловажни данни. На шпионина не му провървя.

— Така! — Димов със задоволство потри ръце.

— Е, благодаря ти, драги — каза той вече с неофициален тон. — Юначага! Ние с теб добра работа свършихме, хванахме едър звяр, който можеше да ни отвори много работа и грижи...

Единадесета глава

РАЗПИТЪТ

Полковник Димов извика арестувания. За втори път в кабинета под конвой, без да бърза, влезе висок млад мъж с бледо, изморено лице, облечен с обикновен летен костюм и кафяви обувки. Той сдържано, с достойнство се поклони на полковника и мълчаливо застана до края на бюрото. Полковникът му посочи стола, но арестуваният продължаваше да стои. Вратата се затвори и в кабинета останаха двама: следователят и арестуваният. Два човека, два свята.

И двамата мълчаха.

Най-после, като не издържа продължителната пауза и внимателния, изучаващ поглед на следователя, арестуваният заговори:

— Категорично протестирам против арестуването ми. Аз съм невинен. Обяснете защо ме арестувахте? Ако причина за това са моите радиопредавания, то това са просто упражнения на радиолюбител... Уверявам ви...

— Не бързайте да протестирате и да уверявате — отговори Димов, отново показвайки с жест стола.

Арестуваният седна, като повдигна по навик панталона си, да не се омачка.

— Разкажете за себе си всичко, което смятате за нужно. Само имайте предвид, че с лъжи и увъртания вие се поставяте в безизходно положение. Имате една възможност, малка възможност да се надявате на нещо. Но за това трябва да тръгнете по пътя на чистосърдечното признание. Нужна е пълна, изчерпателна изповед.

— Нямам какво да признавам, нищо лошо не съм направил! — глухо каза арестуваният. — А ако някой ме е наклеветил, нещо е измислил, то. . .

Но полковникът прекъсна Рушчински:

— Вие пак своето си знаете, Рушчински. . . А най-опасното при вашето положение е да закъснеете. . . Да, да закъснеете с вашето признание и да изпуснете тази възможност. Както виждам, вие сте опитен разузнавач. . . Но както винаги се случва с вашите събратя и с вашите господари, вие забравяте едно решаващо обстоятелство: с разни хитрости, примки и шантажи вие можете да омотаете в паяжината си един или друг слабохарактерен човек, да го заплашите и да се опитате да го използувате за свои цели. Но стотици, хиляди, милиони съветски хора следят всяка ваша стъпка, помагат на нас, контраразузнавачите, да ви ловим и обезвреждаме.

Рушчински искаше да каже нещо, но се сдържа и наведе очи.

— Аз ви говоря всичко това не за да ви просвещавам — продължи Димов, — а за да разберете безнадеждността на вашата авантюра и безсмислеността на вашето отричане. Тук, в този кабинет, ще дойдат прости съветски хора.

Те ще ви разобличат в лъжа и от всички ваши увъртания и версии няма да остане камък върху камък. Ще ви разобличат — Сергей Сергеевич за миг спря и отново заговори, без да откъсва втренчен поглед от арестувания, — ще ви разобличат Барабихина, Липатова. И не само те. Ще ви разобличат и тези, които вие още не сте видели и не познавате, но които знаят за вашите подли дела и които ни помогнаха да ви хванем на местопрестъплението.

Полковникът стана.

— Надявам се, че разбирате още едно обстоятелство: вие ще трябва да разкажете кой, къде и кога ви е дал задача да се насочите към Барабихин. Повтарям — към инженер-майор Барабихин. Давам ви още няколко минути да помислите. А сега, за да не остане у вас съмнение, че картата ви е бита, ще ви нарисувам картината на всичко, което стана.

Полковникът се приближи до желязната каса в ъгъла на стаята, отвори я, извади малък изящен грамофон и го постави на бюрото. След това извади от чекмеджето малка плоча и я показа на арестувания.

— Любопитна вещ. Намерили я в квартирата ви при обиска. Вие през това време бяхте извън града, съчетавахте приятното с полезното. Риба ловяхте и на къси вълни делови разговор с приятели водехте. . . Впрочем, гражданино „радиолюбител“, вашият апарат е американска марка. А сега да послушаме. . .

Полковникът пусна грамофона.

Песента „Метелица“ прозвуча в кабинета на следователя. Ако външен човек би влязъл в

този момент в кабинета, всичко, което ставаше тук, би му се сторило необикновено странно. В кабинета на полковник от Министерството на вътрешните работи през време на разпит следователят и арестуваният слушат грамофон. По лицето на полковника се мяркаше мечтателна усмивка. Личеше, че песента му доставяше наслада, а видът на втория слушател — арестувания — също му доставяше немалко задоволство. Рушчински седеше прегърбен, свил глава между раменете, пъхнал дланите на ръцете си между коленете. Лицето му стана сиво, състарено.

Рушчински знаеше тази плоча наизуст. В тази минута, когато полковникът я сложи на грамофона и се раздадоха първите звуци, той разбра, че по-нататъшната игра е безполезна! Провалът бе явен. Козът бе бит. Дойде време да дава отчет за делата си. Защо да протака? Ако той не говори днес, ще му се наложи да направи това утре, други ден. . . Не, по-добре е да не отлага. . . Може би това ще бъде малък шанс да си спаси живота.

Рушчински уморено махна с ръка. Този жест показваше всичко, което ще не ще искаше да изрази заловеният на местопрестъплението шпионин: и безсмислеността от по-нататъшно отричане, и безнадеждността на своето положение, и готовността да дава показания. . . Да, принудителната готовност да дава показания, защото той искаше да живее, а на своите господари сега вече не бе нужен. Те ще се отрекат, вече са се отрекли от него. Провалилият се агент се за-

личава от списъка на живите. „Ягуар-13“ повече не съществува. . .

— Може ли да пийна вода? — глухо запита Рушчински.

Той жадно изпи чаша вода и запали цигара. Погледът му, в който се четеше отчаяние, безнадеждност и душевна пустота, се плъзна по стаята и се спря на прозореца, на перваза на който както винаги стоеше вазичка с цветя. Цветя! . . Рушчински неочаквано се усмихна горчиво.

— Защо се усмихвате? — запита Димов.

— Ето. . . цветя. . . Аз купувах букети на Барабихина. . . Много букети. . .

— Съжалявате, че много сте се изхарчили?. . .

— Остава ми още да съжалявам и за похарченото за цветя. . . Ако започна да съжалявам, то ще е за съвсем друго. Няма какво. . . записвайте! . . .

— После ще запишем — отвърна полковникът. — Искам най-напред да ви послушам. Да започнем пак с биографията.

— Истинското ми фамилно име е Рушчин. В миналото баща ми бе кулак, голям кулак. Ясно е, че той не обичаше съветската власт. Той бе от тия, които спотаиха злобата си и зачакаха. . . Дълго и безнадеждно чакаше. Може уверено да се каже, че ако баща ми беше доживял до войната 1941 година, той би съумял. . . изобщо ясно е.

Върху мен и моето възпитание баща ми имаше огромно влияние. Аз растях затворен в себе си, почти нямах приятели. Когато в нашия град дойдоха хитлеристите, аз постъпих при тях в

една военна работилница, работех като електромонтьор. Но фашистите бързо проучиха моя произход, моите настроения и аз получих втора работа. Тя се заплащаше значително по-добре. Наистина щурмбанфюрер Гладбах — имаше един такъв — ме предупреди, че при отказ или изклинчване от изпълнение на неговите задачи ще ме обесят на първия срещнат стълб. — Рушчински се усмихна криво. — Може би това, гражданино следовател, до известна степен оправдава. . . Не, обяснява моето поведение. Аз исках да живея. . .

Малко преди отстъплението си немците ме изпратиха в Германия, отначало в Лайпциг, след това в Берлин. Лазеха ме, тъй да се каже, с оглед на бъдещето, смятаха, че давам надежда.

Както виждате, гражданино следовател, аз съм напълно откровен с вас. Сега вече няма смисъл да си играем на криеница. Позволете да запаля пак.

Димов кимна с глава. Рушчински с треперещи пръсти взе цигара, помачка я и изглежда изведнъж забрави, че му се пуши. Всеки случай, гледайки някъде в празното пространство, той машинално сложи в пепелника смачканата цигара. И продължи, конвулсивно гълтайки слюнката си:

— Вие сигурно се интересувате с какво съм се занимавал през всичките тези години?

Димов поклати глава:

— Това ще ме интересува по-късно, а сега разказвайте по същността на работата. . .

— Както искате — съгласи се арестуваният. — Тогава по същността.

През 1945 г. преминах при нови господари. Оттогава в картотеката на агентите започнах да се водя като „Ягуар-13“.

Рушчински се опита да се усмихне, но нищо не излезе.

Преди два месеца получих важна задача... Барабихин. Снабдиха ме с пари, с радиопредавател на къси вълни. Дадоха ми указания за дължината на вълната, на която трябваше да получавам инструкции и предавам донесения. Трябваше постоянно да сменям местата на моите предавания — иначе можеха да ме засекат. Оттук и моето увлечение по риболова. . . Отначало ми бе предоставена възможност сам да търся достъп към института, към Барабихин. Така се появи Сиротински, така възникна познанството ми с Липатова. Резултатът ви е известен. Аз трябваше да се скрия. След няколко дни получих задача да се срещна с нашия резидент. Кой е той? Не зная. Ние се познахме един друг по пръстените. Ето по този пръстен. — И той протегна дясната си ръка, на малкия пръст на която блестеше пръстен във вид на сребриста змия. — По моему резидентът е от тези, които открито се ползуват от гостоприемството на вашата страна. От него аз получих тая грамофонна плоча и фотокопията на разписките, които някога Барабихина е давала в оказионния магазин в Берлин на един господин с фамилно име Щруме.

— Къде и кога получихте разписките и плочата?

— Преди няколко дена. В универмага до Болшой театър. Всичко това бе предварително по-

ставено в една книга, която резидентът незабелязано ми предаде. Безобидна антикварна книга — „История на римското право“. Навярно вашите хора не са ѝ обърнали внимание и тя е останала в къщи на масата. . .

Арестуваният помълча и добави:

— Аз само едно не мога да разбера — къде се дяна пръстенът със змия у Барабихина. Още там, в Берлин, ме предупредиха, че такъв пръстен тя ще получи скоро, и този пръстен трябваше да ми облекчи завербуването. Аз трябваше да докажа на Барабихина, че тя вече е наш агент. . .

Димов мълчеше. Той съвсем не смяташе да разказва на врага това, което се е случило в Берлин, за Шрумс и за честната стара немкиня Хартвиг, загинала от ръката на врага.

А Рушчински продължаваше:

— Майорът често и много работеше в къщи. В къщи се намираха негови дневници, бележници, тетрадки. Аз трябваше да ги получа. В случай че не успеех. . . — Рушчински се запъна.

— Продължавайте — каза Сергей Сергеевич. — И така, какво трябваше да стане, ако не успеехте?

— Инженер-майор Барабихин трябваше изобщо. . . да изчезне. Това се предвиждаше, но като малко вероятен вариант. . . Моят шеф, от който вие очевидно ще се интересувате, смяташе, че Барабихина е в наши ръце и всякакъв неуспех се изключваше.

Рушчински се сви и разтвори ръце:

— И все пак се излъгахме, нещо не предвидихме. . . Ето, гражданино следовател, това е всичко. . . по този въпрос.

Полковник Димов се приближи до библиотечката, извади един том от енциклопедията, прелисти няколко страници и прочете на глас: „Ягуар — хищно млекопитаещо, дива котка в Новия свят, понякога се нарича американски тигър. Опасен за човека. Свиреп, но страхлив. Ходи на лов при здрач или нощем.“ След това се върна към бюрото си и подаде на арестувания лист хартия:

— Пишете! . . . Всичко, което разказахте. Само чернова схема, без подробности. Да започнем с нея. . . За останалото ще поговорим следващия път.

Рушчински кимна с глава. Сега всичко му бе безразлично. Подробности? Ще разкаже подробности. Имена, условни сигнали, явки! . . . Ще разкаже и за тях. . .

Сергей Сергеевич разтвори прозореца. Площадът, измит от наскоро падналия дъжд, изглеждаше украсен и подмладен. Голямата леха с гергини и астри, вече докоснати от първия лъх на есента, придаваше на площада живописен вид.

Сергей Сергеевич с топъл поглед гледаше през прозореца, гледаше хората, родния град. След това мълчаливо седна на бюрото си. . . Устните на полковника бяха силно стиснати, погледът твърд, повелителен. Предстояха му много часове работа. . .

В настъпилата тишина ясно се чуваше скърцането на перото на Рушчински.

СЪДЪРЖАНИЕ

Цена 1955 год.
4·10 лв.